

**Житомирська обласна державна адміністрація
Департамент фінансів Житомирської облдержадміністрації
Робоча група з гендерно-орієнтованого бюджетування**

ЗВІТ

**за результатами гендерного бюджетного аналізу
програми у галузі надання загальної середньої освіти загальноосвітніми
школами-інтернатами у Житомирській області**

Житомир 2018

ЗМІСТ

Стислий огляд звіту	3
Вступ.....	6
Розділ 1. Основи гендерно-орієнтованого бюджетування	8
1.1 Суть та роль гендерно-орієнтованого бюджетування.....	8
1.2 Методика гендерного бюджетного аналізу	9
Розділ 2. Робоча група з гендерно-орієнтованого бюджетування	11
Розділ 3. Основні гендерні проблеми в галузі освіти	13
Розділ 4. Гендерний бюджетний аналіз програми у галузі надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами у Житомирській області.....	19
4.1 Інформація про програму.....	19
4.2 Результати гендерного бюджетного аналізу програми у галузі надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами у Житомирській області.....	21
4.3 Рекомендації з посилення гендерної рівності.	52
Розділ 5. Рекомендації щодо внесення змін до державної статистичної, адміністративної звітності та документів, що застосовуються в бюджетному процесі	56
Висновки.....	61
Список використаних джерел	65
Додатки	699

СТИСЛИЙ ОГЛЯД ЗВІТУ

За ініціативою Міністерства фінансів України із запровадження гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні, та за підтримки проекту "Гендерне бюджетування в Україні", який фінансово підтримує Уряд Швеції, (далі в тексті – Проект), представники Житомирської обласної адміністрації здійснили гендерний бюджетний аналіз у сфері освіти.

У 2018 році робоча група працювала над гендерним бюджетним аналізом бюджетної програми у галузі надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами у Житомирській області. Робоча група аналізувала цю програму з точки зору гендерної перспективи, аби оцінити її вплив на дівчат та хлопців, які навчаються в інтернатних закладах. В області діє три таких заклади: КНЗ "Новоград-Волинська загальноосвітня школа-інтернат I-II ступенів" Житомирської обласної ради, КНЗ "Ушомирська загальноосвітня школа-інтернат I-II ступенів" Житомирської обласної ради, КНЗ "Бердичівська загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів" Житомирської обласної ради. Аналіз засвідчив важливі результати і став наступним кроком до підвищення спроможності членів робочої групи, а також колективів згаданих закладів розуміти та підтримувати подальшу роботу з ГОБ в області.

Серед основних соціальних та гендерних проблем, які стосуються діяльності загальноосвітніх шкіл-інтернатів області наступні:

1. Переважна частина вихованців шкіл-інтернатів є мешканцями міста або району, де розташовано заклад, тобто користуються послугами в основному населення територій, які наближені до закладу. Потрапляння дітей з інших територій області є в поодиноких випадках.

2. В загальноосвітніх школах-інтернатах перебуває лише незначна частка дітей, які потребують соціальної допомоги. Переважна більшість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування знаходиться в інших сімейних формах виховання. До школи-інтернату потрапляють лише 1-2 дитини із 100, які мають потенційну можливість (відповідний статус).

Вказані висновки говорять про нерівномірність доступу до отримання послуг, які може надавати заклад та відповідно певну не справедливість у розподілі коштів обласного бюджету.

Є необхідність вдосконалення механізму підтвердження статусу дітей, які потребують соціальної допомоги (не мають необхідних умов для виховання та навчання в сім'ї) для потрапляння та перебування дітей в закладах.

3. Інтернатна форма виховання передбачає певну систему обмежень. Вихованці закладів перебувають у соціальній ізоляції, що впливає на їх здатність нормально інтегруватися в суспільство після виходу з закладу.

4. Із загальної кількості вихованців: хлопчики – 55,7%, дівчатка – 44,3%. Перебувають в закладах цілодобово 80,2 %, а 19,8 % приходять лише на навчання. З трьох шкіл-інтернатів дві знаходяться в містах і одна в сільській місцевості, однак в цілому діти, які перебувають в закладах за походженням з сільської місцевості значно переважають дітей з міст: 62,2% на 37,8% відповідно.

5. Переважна більшість педагогічного персоналу шкіл-інтернатів це жінки – 92% у 2017 році та 94% у 2016.

6. Аналіз результатів контролю знань учнів шкіл-інтернатів засвідчив значно нижчий за середньообласний рівень. При цьому слід відмітити, що дівчата в школах-інтернатах показали кращий рівень знань, ніж хлопці.

7. В середньому по роках видатки на 1 учня у школах-інтернатах в 4 рази більші, ніж в звичайних загальноосвітніх школах області.

8. Існує певна фінансова нерівність у забезпеченні питання виховання та навчання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Всі витрати (крім педзарплати) на згаданих дітей, за їх перебування у навчальних закладах (школи-інтернати, ПТНЗ, ВНЗ та інші) покриваються за рахунок місцевих бюджетів без виділення субвенцій з державного бюджету.

9. Потребують вдосконалення деякі аспекти діючих нормативно-правових актів, в частині батьківської плати за перебування дітей в школах-інтернатах з метою уникнення подвійного фінансування.

Відповідно, були розроблені рекомендації з метою поліпшення бюджетної програми та її чутливості до потреб різних груп хлопців та дівчат, а також задля поліпшення статистичної звітності, щоб забезпечити кращий моніторинг програми та ситуації в цілому, які стосуються кількох напрямів, зокрема:

- змін у нормативно-розпорядчій сфері, звітності, організації управлінської діяльності;
- роботи зі учнями та громадянським суспільством щодо подолання гендерних стереотипів;
- роботи з педагогічним складом закладів освіти та закладів підвищення кваліфікації працівників.

Таким чином, на основі виконаної роботи робоча група дійшла висновку, що необхідно увести гендерний компонент у бюджетну програму надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами та розробила пропозиції й рекомендації щодо удосконалення наявної статистичної та адміністративної звітності, а також документів, що застосовуються в бюджетному процесі для моніторингу й оцінки ефективності виконання програм, що фінансуються з місцевих бюджетів із врахуванням гендерного аспекту.

ВСТУП

У рамках ініціативи із запровадження гендерно-орієнтованого бюджетування (далі – ГОБ) в Україні, Міністерство фінансів України за підтримки проекту «Гендерне бюджетування в Україні» розпочало пілотну роботу з гендерного бюджетного аналізу програм, що фінансуються з державного та місцевих бюджетів. У ході апробації ГОБ на регіональному рівні, на перший рік (2015) було визначено п'ять пілотних регіонів, які стали центрами відповідних кластерів: Івано-Франківська область (західний регіон), Житомирська область (північний регіон), Харківська область (східний регіон), Херсонська область (південний регіон), а також місто Київ (центральный регіон) як окрема адміністративна одиниця України.

У 2016 році до участі у ініціативах Проекту долучилися вісім нових областей: Закарпатська, Чернівецька, Запорізька, Дніпропетровська, Черкаська, Київська, Кіровоградська та Миколаївська області. А у 2017 році – Сумська, Львівська, Вінницька, Полтавська, Тернопільська та Хмельницька області. У 2018 році до Проекту приєдналися решта регіонів України.

Під час впровадження заходів ГОБ кожна з відібраних областей працювала над певною бюджетною програмою (двома) у межах п'яти напрямків (галузей):

1. освіти;
2. охорони здоров'я;
3. соціального захисту та соціального забезпечення;
4. фізичної культури і спорту;
5. культури і мистецтва

Щороку бюджетні програми та галузі для дослідження змінювались для областей. Таким чином, протягом 2015-2018 років були охоплені майже всі бюджетні програми за вказаними напрямками. Після проведення перших досліджень окремі програми повторно аналізувались іншими областями в

наступних роках, що дало можливість підтвердження певних припущень та висновків.

У цьому звіті представлено огляд результатів гендерного бюджетного аналізу програми в галузі освіти у Житомирській області, зокрема, з надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами у Житомирській області.

Гендерний бюджетний аналіз програм проводився на основі розподілених за статтю показників соціально-демографічного розвитку області, показників бюджету, бенефіціарів послуг, що надаються за рахунок коштів обласного бюджету та ін. З метою отримання додаткової якісної інформації було проведено спеціальний збір розподілених за статтю даних, який не передбачається адміністративною звітністю.

У ході гендерного бюджетного аналізу були виявлені гендерно-нечутливі (а подекуди й гендерно-сліпі) складові програми. У даному звіті подані пропозиції та рекомендації щодо усунення і попередження подібних проявів гендерної нерівності.

Цінною була методична, інформаційна та консультаційна допомога, яка надавалась робочій групі Житомирської області експертами Проекту «Гендерне бюджетування в Україні». Завдяки їх допомозі та рекомендаціям звіт поповнився новими інноваційними підходами, конкретними прикладами і фактами.

РОЗДІЛ 1

ОСНОВИ ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ

1.1 Суть та роль гендерно-орієнтованого бюджетування.

Гендерно-орієнтоване бюджетування це знаряддя, яке передбачає детальний аналіз бюджетних асигнувань щодо їх впливу на кінцевих споживачів послуг – жінок та чоловіків, дівчат та хлопців.

Реформу, спрямовану на запровадження гендерно-чутливого бюджетування, Міністерство фінансів України розпочало у 2014 році за підтримки проекту „Гендерне бюджетування в Україні” (Проект ГОБ). Метою впровадження ГОБ є просування ефективної системи управління державними фінансами із особливою увагою на надання державних послуг громадянам України.

Гендерно-орієнтоване бюджетування спрямоване на інтеграцію гендерної складової у бюджетний процес. Його слід розглядати як впливовий елемент управлінської діяльності, пов’язаний із розробкою бюджетів різних рівнів, що надає важливу інформацію фахівцям, які приймають рішення щодо розподілу бюджетних коштів.

Розробка гендерно-орієнтованого бюджету дозволяє побачити, як доходи та видатки бюджету впливають на соціально-економічне становище й можливості різних груп жінок та чоловіків, а також на аспекти рівності між жінками й чоловіками у країні. Як інструмент управлінської технології, ГОБ дозволяє оцінити, як і якою мірою державна політика у сфері розподілу видатків бюджету впливає на жінок і чоловіків як споживачів послуг, користувачів інфраструктури та платників податків.

Гендерний бюджетний аналіз, що закладений в основі ГОБ створює передумови для впровадження принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в усіх сферах життєдіяльності та забезпечує сталий розвиток суспільства. Важливо зазначити, що гендерний бюджетний аналіз передбачає не лише сегрегацію за статтю, але й враховує інші соціальні категорії, такі як вік,

соціально-економічне становище, місце проживання, освітній рівень та ін., за умови, що це є доцільним, а необхідні дані наявними.

Враховуючи все вищевикладене, бачимо, що основними завданнями ГОБ є:

- посилення підзвітності уряду у питаннях гендерної рівності, потреб різних груп жінок і чоловіків, розширення їх можливостей;
- підвищення ефективності використання бюджетних коштів через конкретну адресацію тим, хто їх найбільше потребує і кому вони принесуть реальну користь;
- сприяння прозорості бюджету і зменшення корупції.

Тобто, в центрі уваги ГОБ – реальні потреби та інтереси жінок і чоловіків, які, в свою чергу, мають бути рівною мірою враховані у процесі формування державного й місцевих бюджетів.

1.2 Методика гендерного бюджетного аналізу.

Методологічний підхід, запропонований у рамках початкового етапу запровадження ГОБ, дозволяє зосередити увагу на вибраних програмах та конкретних програмних заходах, а також краще зрозуміти вплив програм на рівність між жінками та чоловіками.

Гендерний бюджетний аналіз починається з вивчення становища жінок і чоловіків у конкретній сфері, щоб з'ясувати наявні гендерні проблеми та можливі прояви нерівності, на усунення яких слід спрямувати політику органів влади та бюджетні кошти. За результатами виявлення гендерних проблем, проводиться аналіз впливу заходів та бюджетних асигнувань на становище жінок і чоловіків та як вони впливають на гендерну рівність, зокрема скорочують чи посилюють гендерну нерівність або ж ніяк її не змінюють.

На основі результатів такого аналізу Робоча група з ГОБ розробляє пропозиції та рекомендації щодо того, як удосконалити цільові та бюджетні програми, статистичну і адміністративну звітність та документи, що

використовуються у бюджетному процесі з урахуванням гендерного аспекту, а також визначає напрями подальшої роботи.

У даному звіті представлені результати цієї роботи. Проте, робота із запровадження ГОБ на цьому не закінчується. На основі отриманих результатів слід продовжувати роботу із забезпечення практичного втілення розроблених пропозицій та рекомендацій з метою підвищення ефективності складання та виконання програм, що фінансуються з місцевого бюджету.

У середньостроковій перспективі ця пілотна робота створить методологічну та аналітичну основу для Міністерства фінансів України з внесення змін до процесу розробки, впровадження, виконання, моніторингу та оцінки програм, що фінансуються з місцевих бюджетів, з метою повномасштабного запровадження гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні.

РОЗДІЛ 2

РОБОЧА ГРУПА З ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ

Відповідно до статей 13, 41 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», статті 12 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», листа Міністерства фінансів України від 24.10.2014 № 31-05110-14-8/27352, з метою координації роботи і виконання заходів із впровадження в області проекту «Гендерне бюджетування в Україні», що реалізується в рамках угоди, укладеної між Міністерством фінансів України та Урядом Швеції, в Житомирській області утворено робочу групу (розпорядження голови Житомирської облдержадміністрації від 09.02.2015 р. за №34).

Робоча група, створена на початку 2015 року, під керівництвом департаменту фінансів облдержадміністрації обрала для аналізу Обласну цільову програму протидії захворюванню на туберкульоз до 2016 року та Обласну комплексну програму боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року.

У 2016 році оновлений склад робочої групи опрацював Обласну комплексну програму соціального захисту інвалідів, ветеранів війни та праці, пенсіонерів та незахищених верств населення Житомирської області на 2013-2017 роки в частині надання послуг в будинках-інтернатах геріатричного типу.

Наприкінці 2016 року до складу робочої групи були внесені зміни та добавлено окремих працівників департаменту фінансів, а також галузі культури, пов'язаних із новою сферою аналізу, який було проведено у 2017 році, а саме: Підготовка кадрів для сфери культури і мистецтва вищими навчальними закладами I і II рівнів акредитації.

У 2018 році, з метою здійснення аналізу програми надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами Житомирської області, до робочої групи долучились фахівці галузі освіти (начальник фінансово-економічного відділу управління освіти і науки

облдержадміністрації, завідувач кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін КЗ "Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти" Житомирської обласної ради та директор КНЗ "Бердичівська загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів" Житомирської обласної ради) (Додаток А).

На початковому етапі було розроблено план збору інформації (статистичної, галузевої та додаткової), визначено сфери відповідальності, встановлено терміни надання інформації. Збір та заповнення додаткової галузевої інформації здійснювали безпосередньо школи-інтернати та управління освіти і науки облдержадміністрації. Узагальнення та підготовку зведеної галузевої та фінансової інформації, а також співпрацю з фахівцями інших галузей та установ, які дотичні до теми дослідження забезпечили члени робочої групи від департаменту фінансів. Координатором Проекту в області є департамент фінансів, зокрема заступник директора-начальник управління фінансів виробничої та невиробничої сфери департаменту фінансів Турський Вадим Валентинович. Місцевий консультант Проекту – Остапчук Олена.

Проведений гендерний бюджетний аналіз допоміг робочій групі краще оцінити реальний стан справ з наданням послуг, які отримують споживачі (учні та вихованці) у загальноосвітніх школах-інтернатах Житомирської області, за рахунок коштів обласного бюджету. Члени робочої групи підтримуватимуть впровадження пропозицій та рекомендацій ГОБ-аналізу при складанні та виконанні програм, а також застосовуватимуть ГОБ в інших програмах. Проект у Житомирській області підвищив спроможність державних службовців, а також керівників бюджетних установ-надавачів послуг у сфері гендерно-орієнтованого бюджетування. Отримані знання та використані інструменти допоможуть удосконалити планування місцевих бюджетів та підвищити ефективність використання фінансових ресурсів з точки зору досягнення гендерної рівності.

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ ГЕНДЕРНІ ПРОБЛЕМИ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Інтеграція до європейського співтовариства потребує істотної перебудови усіх соціальних інституцій та процесів на нових, демократичних принципах, вільних від будь-якої форми дискримінації, зокрема й за ознакою статі.

На структурно-організаційному рівні наявну в суспільстві гендерну сегрегацію та стереотипізацію відображають внутрішні організаційні практики освітньої установи; гендерна стратифікація педагогічної діяльності; викладацький, педагогічний, науково-педагогічний склад. Сучасні вітчизняні дослідження засвідчують значну фемінізацію галузі, проте кількість жінок і чоловіків відрізняється на різних щаблях освітньої ієрархії та на різних рівнях освіти. Якщо у закладах дошкільної освіти працюють майже виключно жінки (99%), то серед науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів чоловіки становлять практично половину викладацького складу.

Фемінізація галузі освіти також яскраво прослідковується в Житомирській області. За даними Головного управління статистики у Житомирській області, за 2017 рік частка жінок та чоловіків серед працездатного населення області (враховано вік від 16 до 59 років) майже однакова (50,7% на 49,3%). У загальній кількості штатних працівників жінки складають 55,7%, чоловіки – 44,3%. Слід також зазначити, що в галузі освіти всього працює 9% жінок працездатного віку. А серед штатної чисельності всіх працюючих жінок майже кожна третя є «освітянкою». Серед працюючих в галузі освіти 77,9% складають жінки та лише 22,1% чоловіки. (Додаток Б).

За 2017 рік на Житомирщині спостерігалась варіативність в оплаті праці за статтю. Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників жінок складала 5 363 грн., чоловіків – 6 432 грн., тобто рівень зарплати жінок на 16,6% був менший. Разом з тим, в освітній галузі різниця в заробітній платі складала лише 2,4% на користь чоловіків.

На змістовно-процесуальному рівні наявні “приховані” та “відкриті” елементи гендерної дискримінації. Йдеться як про зміст навчальних предметів та його відображення в навчально-методичній літературі; гендерні взаємини в педагогічному колективі, стиль викладання та педагогічного спілкування; упередженість в оцінюванні навчальних та професійних результатів суб’єктів навчально-виховного процесу, так і про наявність окремих програм/блоків для хлопців/юнаків та дівчат/юнок; мовленнєвий/мовний сексизм.

Таким чином, українська школа не вміє мати справу з «просто дітьми» — тільки як із хлопчиками або з дівчатками. “Хлопчики – це одне, а дівчата – це ж геть інше!» — основний гендерний стереотип, що закріпився в українській освіті. Хлопчики однакові між собою, дівчатка — між собою, а між двома статями начебто прірва несхожостей. У дійсності ж відмінності в межах статевої групи можуть бути більшими (з огляду на вік, місце проживання, соціальні умови розвитку), ніж між статями.

Упровадження принципу гендерної рівності та недискримінації у систему освіти в Україні пов’язане з необхідністю подолання гендерно-нейтрального підходу до формування освітньої політики, адже позірне однакове ставлення до осіб різних статей в умовах нерівних вихідних можливостей означає закріплення та відтворення нерівності, а нехтування відмінностями в умовах структурної нерівності призводить до невидимості дискримінації та неможливості вирішити проблеми дискримінованих груп. Водночас, гендерна рівність має означати забезпечення всім учасникам/учасницям освітнього процесу в Україні, незалежно від їхніх гендерних характеристик рівних можливостей доступу до позитивних результатів у сфері освіти і науки.

Існування чи відсутність гендерної рівності в освіті трактується як врахування однаковою мірою освітніх потреб і чоловіків (хлопців/юнаків), і жінок (дівчат); як справедливе та рівне ставлення до всіх у системі освіти, що забезпечує всім рівний доступ до якісної освіти. Це показники рівності хлопців та дівчат у ході навчання та в оцінюванні його результатів.

Однак, наявність високого рівня освіченості жінок ще не означає подолання гендерного розриву в суспільстві. Крім того, дослідження переконують, що рівність у доступі до навчання, ще не означає автоматично однакову користь від освіти, доступність до освіти не враховує якість такої освіти [11].

Необхідно розширити показники відповідно до яких визначити:

- рівність доступу до навчання (звернути увагу не тільки на показники кількості зарахованих на навчання, а фактичне відвідування занять);
- рівність у процесі навчання (однакова увага учителя до учнів та учениць у процесі навчання, однакові програми для навчання, усунення у підручниках гендерних стереотипів, рівні можливості для самоконтролю та самовдосконалення учнів та учениць);
- об'єктивну оцінку результатів навчання (що засновано на їх особистих здібностях та зусиллях); отже, оцінювання результатів навчання повинно бути вільним від статевих упереджень та орієнтованим на наявність зовнішніх результатів рівності;
- рівність у кар'єрному просуванні після закінчення навчання та рівність заробітної плати чоловіків і жінок із однаковим рівнем кваліфікації.

Законодавство України встановлює, що освіта повинна бути якісною та доступною, щоб забезпечити у дитини формування особистості, розвиток здібностей і обдарувань, наукового світогляду, виховання громадянина України.

Недосконала гендерна статистика не дозволяє провести моніторинг рівності у доступі до якісної освіти, у можливості особистісного розвитку, професійного самовизначення та кар'єрного зростання. Тому для визначення проблем, а також шляхів їх вирішення проводяться відповідні дослідження та гендерні аналізи.

Враховуючи те, що найбільша частка в галузі припадає на загальну середню освіту, дана підгалузь має найбільше проблем в тому числі гендерного характеру. До одного з методів визначення якості освіти належить оцінювання

учнів (дівчата і хлопці) у формі ЗНО. За наслідками окремих досліджень значна різниця у результатах ЗНО учнів пов'язана з відмінністю їх соціально-економічного середовища. Це стосується як рівня освіти, сфери зайнятості, посади та заробітної плати батьків, так і наявності мережі Інтернет, домашньої бібліотеки, доступності до закладів культури (театрів, музеїв тощо), інших джерел інформації, гуртків та стосунків у родині. Як правило, учні з сімей із середнім і вище середнього статками показують вищий рівень знань, ніж менш заможні. Зокрема найвищі бали – у тих випускників та випускниць, які скористалися послугами репетитора або підготовчими курсами при вищих чи професійно-технічних навчальних закладах, які є платними і недоступними для родин з низькими статками. Частка міських учнів, яким батьки оплатили послуги репетитора або курси, у два рази більша, ніж сільських. Репетиторство є найпопулярнішим серед видів підготовки до ЗНО. Незважаючи на це, найкращі результати отримали ті випускники, які зазначили, що готувались до складання ЗНО й іншими способами (відвідування мовних курсів та шкіл, подорожі за кордон, заняття по Skype, перегляд фільмів, комп'ютерні ігри та читання книжок англійською) [20]. Тобто якість освітніх послуг, які надаються в школі, не відповідає в повному обсязі потребам сьогодення і змушує учнів та їх батьків шукати інші шляхи для підвищення рівня освіти, витрачаючи при цьому додаткові власні кошти.

Частка учнів, які навчалися у ліцєях, гімназіях і спеціалізованих школах та отримали в середньому з усіх предметів 160 і вище балів, у 1,5 рази більша, порівняно з іншими типами навчальних закладів. Варто зазначити, що 97,6% ліцеїв, гімназій і спеціалізованих шкіл знаходяться у містах. Фахова та матеріально-технічна забезпеченість міських закладів освіти, як правило, краща, ніж сільських.

Результати ЗНО учнів міських навчальних закладів є значно кращими, ніж сільських (Додаток В). Водночас, важливо зазначити, що випускники сільських шкіл удвічі рідше користуються послугами репетиторів та відвідують підготовчі курси, ніж міських. Середній бал з усіх предметів ЗНО в проміжку

180-200 отримали 12,6% випускників міських ЗНЗ, в той час, як цей показник у селах становить лише 3,5%. Частка учнів, які отримали результати у проміжку 100-119 балів, удвічі більша в селі, ніж у місті.

За результатами ЗНО [21] з української мови та літератури майже 60% випускників міських ЗНЗ отримали 160 балів і вище. Серед випускників сільських загальноосвітніх навчальних закладів такий результат отримали лише 35,9%. За результатами ЗНО з математики не подолали поріг «склав/не склав» удвічі менше випускників міських шкіл, ніж сільських.

Освіта батьків є також важливим фактором, який має позитивний зв'язок із рівнем успішності дітей: чим вищий рівень освіти батьків, тим вищий результат ЗНО отримали випускники. Така відмінність спостерігається незалежно від типу ЗНЗ та місцевості. Водночас слід зазначити, що втричі більше батьків учнів, які живуть і навчаються в містах, мають вищу освіту, порівняно з сільськими. Сфера зайнятості батьків (інших родичів, які виховують учня) також впливає на успішність дітей. Найвищі результати ЗНО-2016 у випускників, чий батьки (або інші опікуни) чоловічої статі працюють у сфері ІТ, освіти, журналістики та реклами, або, чий матері (чи інші опікуни) жіночої статі працюють у сфері освіти, журналістики і реклами. Така комбінація, знову ж таки, найчастіше спостерігається у містах. Тобто спостерігається суттєва відмінність у доступі до більш якісної освіти учнів з міської та сільської місцевості. [20].

На кінець 2017 року (за даними звіту по мережі Житомирської області) за кошти місцевих бюджетів у галузі освіти фінансувалось 1 520 закладів, з них дошкільних – 623, загальноосвітніх (з урахуванням шкіл-інтернатів усіх типів) – 706, професійно-технічних – 23, позашкільних – 54, вищих закладів освіти (з урахуванням закладів післядипломної освіти) – 11, інших установ – 103.

У 2017 році в загальноосвітніх навчальних закладах області фактично працювало 27,6 тис. осіб та навчалася 128,2 тис учнів, в т.ч. хлопців – 65 тис. осіб (50,7%), дівчат – 63,3 тис. осіб (49,3%) (див. табл. 3.1). У сільський

місцевості навчалось 43,7 тис. учнів (34,1%), в міський – 84,5 тис. учнів (65,9%).

Таблиця 3.1.

Чисельність учнів загальноосвітніх навчальних закладів Житомирської області, що фінансуються з місцевих бюджетів за 2016-2017 роки, осіб*.

	2016	2017	Приріст 2017 до 2016
дівчата	62 460	63 252	792
хлопці	64 219	64 958	739
Усього	126 679	128 210	1 531

*Джерело: інформація управління освіти і науки Житомирської облдержадміністрації

Загальна кількість вчителів, які працювали в сільській місцевості становила 6,8 тис. осіб (52,3%), в міський – 6,2 тис. осіб (47,7%). Отже, в середньому навантаження на 1 вчителя в сільській місцевості складало 6,4 учнів, тоді як в міський – 13,5 учнів, тобто в двічі більше.

РОЗДІЛ 4

ГЕНДЕРНИЙ БЮДЖЕТНИЙ АНАЛІЗ ПРОГРАМИ У ГАЛУЗІ НАДАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМИ ШКОЛАМИ-ІНТЕРНАТАМИ У ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ

4.1 Інформація про програму.

Гендерний бюджетний аналіз було проведено за 2016-2017 роки в межах діяльності 3-х закладів: КНЗ "Новоград-Волинська загальноосвітня школа-інтернат I-II ступенів" Житомирської обласної ради, КНЗ "Ушомирська загальноосвітня школа-інтернат I-II ступенів" Житомирської обласної ради, КНЗ "Бердичівська загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів" Житомирської обласної ради.

Загальноосвітня школа-інтернат (далі школа-інтернат) – це загальноосвітній навчальний заклад I-II, I-III ступенів, що забезпечує реалізацію права дітей, які потребують соціальної допомоги, на загальну середню освіту.

Школи-інтернати у своїй діяльності керуються крім загальнодержавного законодавства також галузевим законодавством, а саме: Законами України "Про освіту" [7], "Про загальну середню освіту" [6], Положенням про загальноосвітній навчальний заклад, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року N 778 [22], Положенням про загальноосвітню школу-інтернат та загальноосвітню санаторну школу-інтернат, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 червня 2003 року N 363 [16], іншими нормативно-правовими актами органів виконавчої влади та власними статутами, що затверджуються органами, які їх утворюють (обласна рада). Головним завданням школи-інтернату є утримання, виховання та навчання дітей, які потребують соціальної допомоги (не мають необхідних умов для виховання та навчання в сім'ї), розвиток їх природних здібностей, формування соціально зрілої особистості.

Фінансування вказаних типів закладів з обласного бюджету передбачено статтею 90 Бюджетного кодексу України.

Враховуючи запровадження з 2017 року програмно-цільового методу в бюджетному процесі головним розпорядником коштів обласного бюджету – управлінням освіти і науки Житомирської облдержадміністрації розробляється паспорт бюджетної програми (документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до бюджетного призначення, встановленого рішенням про місцевий бюджет).

Паспорт бюджетної програми обласного бюджету Житомирської області на 2017 рік за КПКВК 1011040 «Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами, загальноосвітніми санаторними школами-інтернатами» затверджено спільним наказом управління освіти і науки Житомирської обласної державної адміністрації та департаменту фінансів Житомирської обласної державної адміністрації від 31.01.2017 №18/18. Відповідно до означеного паспорта, обсяг бюджетних призначень/бюджетних асигнувань складає 45 655,2 тис. грн., у тому числі загального фонду – 45 633,8 тис. грн. та спеціального фонду 21,4 тис. грн.

Мета бюджетної програми: забезпечення надання освіти в загальноосвітніх, санаторних школах-інтернатах. Завдання програми: забезпечити надання належної освіти та відповідних умов перебування учнів у загальноосвітніх, санаторних школах-інтернатах. У паспорті наявні результативні показники: затрат (9 позицій), продукту (1 позиція), ефективності (1 позиція) та якості (1 позиція).

При заповненні результативних показників вказано «Джерело інформації» використано такі основні інформаційні джерела:

- фінансова звітність;
- статистична звітність;
- дані первинної облікової документації (вибіркові дані).

У ході аналізу з'ясовано, що паспорт бюджетної програми не містить гендерного компонента на рівні мети, завдань і результативних показників.

Слід відмітити, що враховуючи різну специфіку закладів, які входять до бюджетної програми (нормативно-правову, організаційну та фінансову) під час проведення гендерного бюджетного аналізу робочою групою в області опрацьовувалися дані лише по школах-інтернатах без урахування санаторної школи-інтернату.

4.2 Результати гендерного бюджетного аналізу програми у галузі надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами у Житомирській області.

Відповідно до демографічних показників, підготовлених Головним управлінням статистики у Житомирській області, за станом на 1 січня 2017 року в області на 1 000 жінок припадало 868 чоловіків (жінок – 53,5%, чоловіків – 46,5%).

Надання загальної середньої освіти здійснюється закладами освіти різних типів: школи (денні, вечірні, ліцеї, колегіуми), школи-інтернати, професійно-технічні навчальні заклади, вищі навчальні заклади I-II рівнів акредитації (коледжі та училища). У 2017 році в Житомирській області найбільша питома вага учнів 128,2 тис. осіб здобували загальну середню освіту в школах (ліцеях, коледжах). Серед таких учнів 49,3% дівчат та 50,7% хлопців.

Загальна потужність (кількість місць) трьох діючих в області загальноосвітніх шкіл-інтернатів, які аналізувались, становить 752 місця. Фактично у 2016 році навчалось 516 учнів (вихованців). Середня заповнюваність закладів у 2016 році становила 68,6% і коливалася від 52,9% в Ушомирській ЗШІ, до 88,2% у Новоград-Волинській ЗШІ. У 2017 році, у зв'язку зі зменшенням контингенту на 87 учнів (6,9%) середня заповнюваність закладів зменшилась до 57% і складала від найменшої 47,9% в Ушомирській ЗШІ, до найбільшої 71,4% в Новоград-Волинській ЗШІ.

На початок 2017/2018 навчального року частка дівчат серед учнів шкіл-інтернатів становила 44,3%, хлопців – 55,7%. Тобто, в порівнянні з учнями звичайних шкіл хлопці на 5% частіше потрапляють до шкіл-інтернатів. Це пов'язано з тим, що в адміністративно-територіальних одиницях де розташовані заклади, чисельність хлопців переважає над чисельністю дівчат. У порівнянні з 2016/2017 навчальним роком співвідношення учнів за статтю змінилось на 2,8% на користь хлопців. При цьому слід відмітити, що серед шкіл-інтернатів також прослідковується певна відсоткова відмінність у розподілі учнів за статтю.

Таблиця 4.2.1

Розподіл учнів загальноосвітніх шкіл-інтернатів Житомирської області за статтю у 2017/2018 навчальному році, осіб*

Назва закладів	Кількість учнів (вихованців)				
	Усього, осіб	з них			
		дівчата		хлопці	
		осіб	%	осіб	%
Новоград-Волинська ЗШІ	157	69	43,9	88	56,1
Ушомирська ЗШІ	116	58	50,0	58	50,0
Бердичівська ЗШІ	156	63	40,4	93	59,6
Разом по загальноосвітніх школах-інтернатах	429	190	44,3	239	55,7

*Джерело: інформація управління освіти і науки Житомирської облдержадміністрації

З трьох шкіл-інтернатів дві знаходяться в містах і одна в сільській місцевості (Ушомирська ЗШІ), однак, в цілому, і в 2016 і в 2017 роках діти, які перебували в закладах за походженням з сільської місцевості чисельно значно переважали дітей з міст (62,2 % на 37,8% відповідно). Виключення становить Бердичівська ЗШІ, де кількісно переважають діти з міста (58,3%).

Таблиця 4.2.2

Розподіл учнів загальноосвітніх шкіл-інтернатів Житомирської області за походженням у 2017/2018 навчальному році, осіб*

Назва закладів	Кількість учнів (вихованців)					
	з них					
	сільська місцевість			міська місцевість		
	разом	дівчата	хлопці	разом	дівчата	хлопці
Новоград-Волинська ЗШІ	109	51	58	48	18	30
Ушомирська ЗШІ	93	43	50	23	15	8
Бердичівська ЗШІ	65	23	42	91	40	51
Разом по загальноосвітніх школах-інтернатах	267	117	150	162	73	89

*Джерело: інформація управління освіти і науки Житомирської облдержадміністрації

Аналізуючи походження учнів в розрізі адміністративно-територіальних одиниць встановлено, що переважна їх частина є мешканцями міста або району, де розташовано школу-інтернат. Так, в Новоград-Волинській ЗШІ 49% учнів з міста Новоград-Волинського та Новоград-Волинського району, в Бердичівській ЗШІ цей показник становить 53%, а в Ушомирській ЗШІ – 86%. Разом з тим, з Хорошівського району в школах-інтернатах немає жодної дитини, ще з 7 районів по 1-2 дитини, з 5 районів по 3-5 дітей, ще з 7 районів по 6-10 дітей.

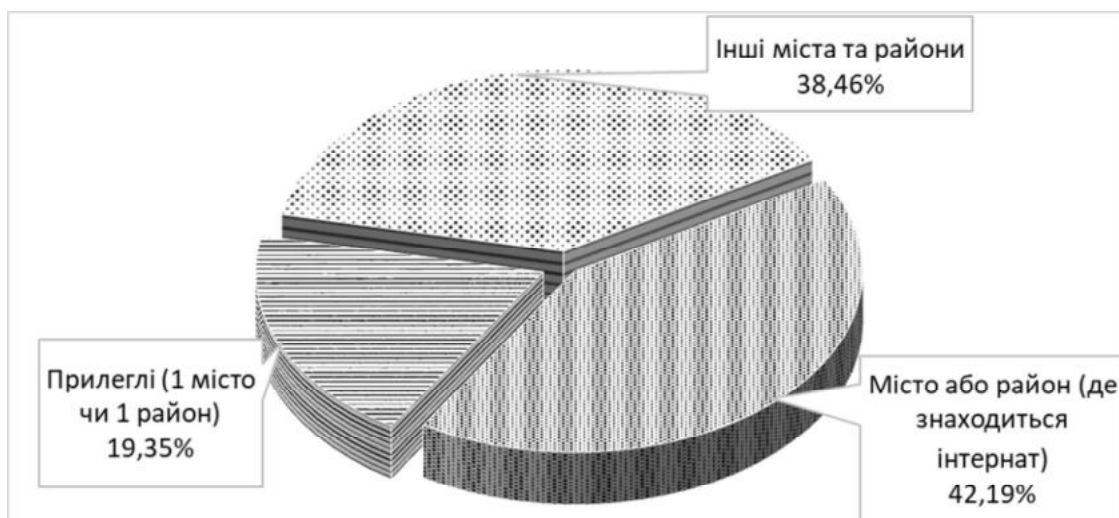

Рис. 4.2.1. Структура чисельності учнів шкіл-інтернатів Житомирської області за місцем походження у 2017 році, %*

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

Інформація про територіальне походження учнів шкіл-інтернатів Житомирської області станом на 05.09.2017 року наведено у Додатку Г.

Якщо в середньому по області у 2017 році на 1 тисячу учнів загальноосвітніх навчальних закладів рахувалося 3,3 учня в школах-інтернатах, то за окремими адміністративно-територіальних одиницях навколо інтернатних закладів цей показник перевищено в 2-3 рази, а у Коростенському районі (де знаходиться Ушомирська ЗШ) – майже в 10 разів.

Робоча група проаналізувала тривалість перебування дітей в школах-інтернатах області. На початок 2017/2018 навчального року 7,9% дітей перебували в інтернатах до року, 44,5% – від 1 до 2 років, 25,6% – від 2 до 4 років, 16,3% – від 4 до 6 років, та 5,7% більше 6 років.

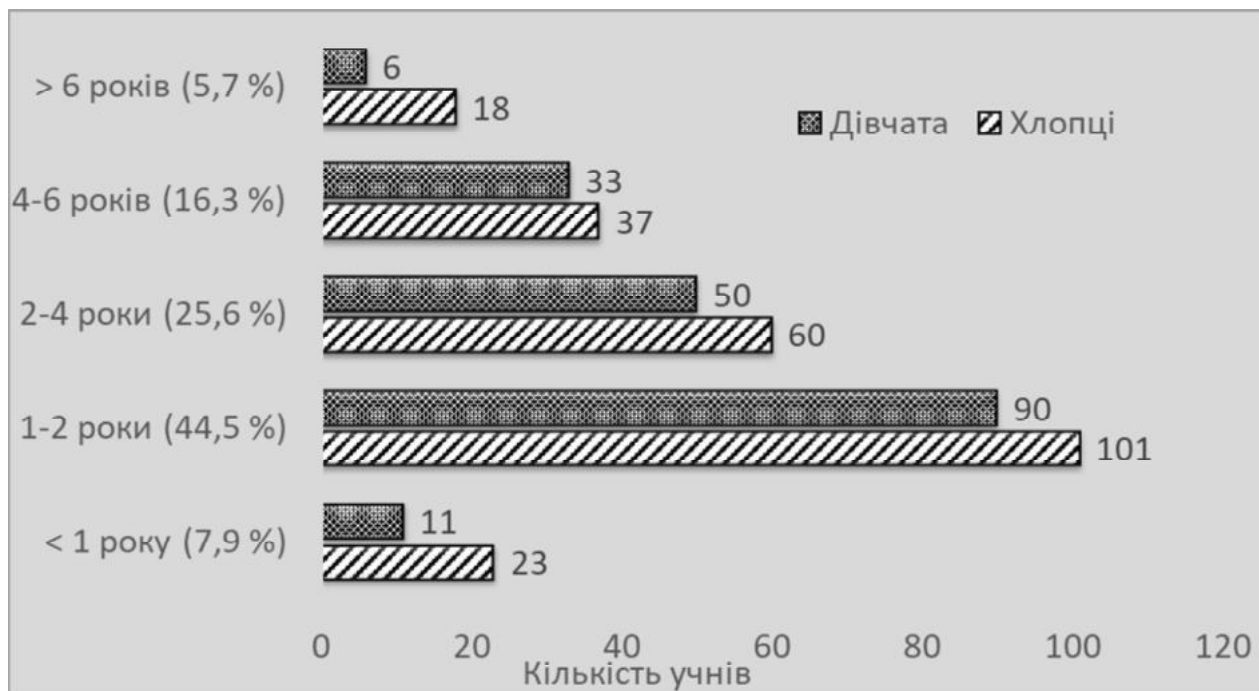

Рис. 4.2.2. Розподіл учнів за тривалістю перебування у школах-інтернатах Житомирської області станом на 05.09.2017 року*

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

Серед шкіл-інтернатів області прослідковується незначна відмінність у тривалості перебування дітей в закладах. Так, якщо в Бердичівській та Ушомирській школах-інтернатах найбільша питома вага дітей з тривалістю перебування від 1 до 2 років то в Новоград-Волинській школі-інтернаті найпоширеніша тривалість перебування – 2-4 роки.

Таблиця 4.2.3

**Розподіл учнів за тривалістю перебування в школах-інтернатах
Житомирської області станом на 05.09.2017 року***

Назва закладів	Терміни перебування в закладах									
	< 1 року		1-2 роки		2-4 роки		4-6 років		> 6 років	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Новоград-Волинська ЗШІ	15	9,6	29	18,5	71	45,2	32	20,4	10	5,6
Ушомирська ЗШІ	9	7,8	54	46,6	35	30,1	10	8,6	8	6,9
Бердичівська ЗШІ	10	6,4	108	69,2	4	2,6	28	17,9	6	3,8
Разом по загальноосвітніх школах-інтернатах	34	7,9	191	44,5	110	25,6	70	16,3	24	5,7

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

Одночасно з аналізом тривалості перебування учнів в закладах робоча група провела дослідження причин та підстав їх потрапляння до шкіл-інтернатів.

Відповідно до Положення про загальноосвітню школу-інтернат та загальноосвітню санаторну школу-інтернат, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 12.06.2003 N 363 [16], комплектування шкіл-інтернатів вихованцями здійснюється управлінням освіти і науки Житомирської облдержадміністрації, зарахування дітей проводиться наказом директора на підставі таких документів:

- направлення управління освіти і науки Житомирської облдержадміністрації;
- заява батьків або осіб, які їх замінюють;
- копія свідоцтва про народження дитини;
- особова справа (витяг з особової справи), документ про наявний рівень освіти (крім дітей, які зараховуються до першого класу);
- витяг з історії розвитку дитини, а також інші медичні довідки та форми;
- довідка про стан матеріального забезпечення сім'ї.

В окремих випадках (за місцем проживання опікунів (піклувальників), родичів тощо) в школі-інтернаті можуть утримуватися діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування. Вони зараховуються до школи-інтернату за рішенням органів опіки і піклування та відповідних для цієї категорії дітей документів.

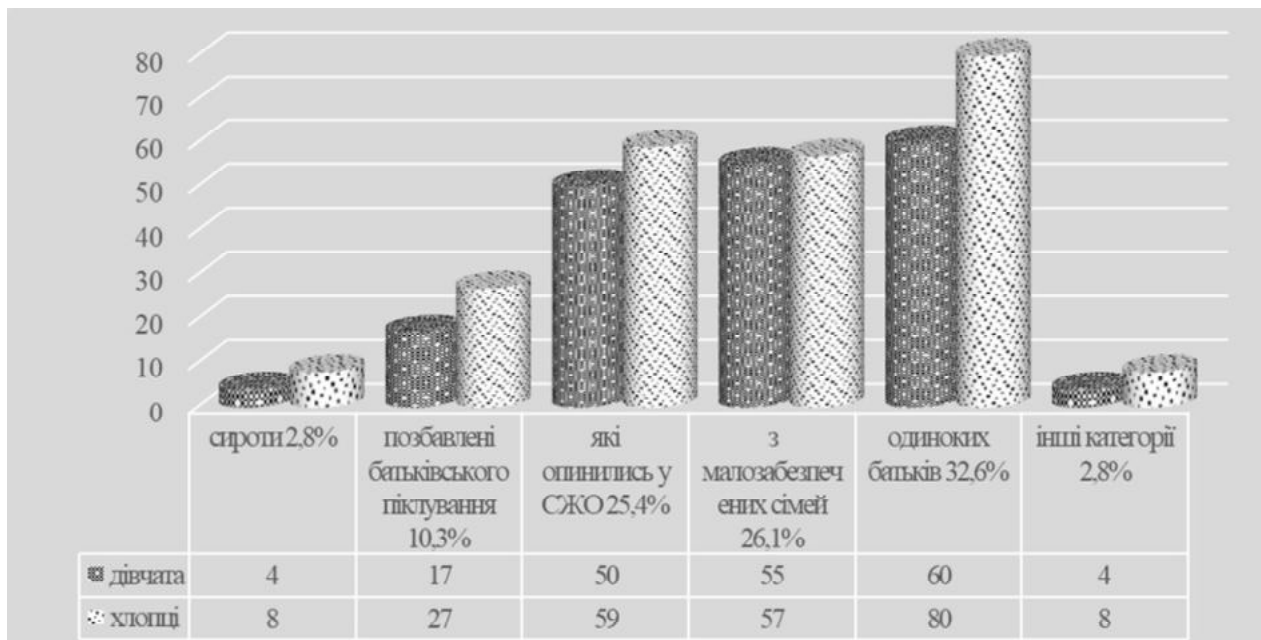

Рис. 4.2.3. Структура чисельності вихованців шкіл-інтернатів Житомирської області за статусами та за статтю у 2017 році, осіб (%)*

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

Варто відзначити, що в загальноосвітніх школах-інтернатах перебуває лише незначна частина дітей, які потребують соціальної допомоги. Переважна більшість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування знаходиться в сімейних формах виховання. А саме, під опікою та піклуванням у 2018 році у Житомирській області знаходилось 79,6% дітей-сиріт та 67% дітей, позбавлених батьківського піклування, в дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях знаходилось 12% дітей-сиріт та 21% дітей, позбавлених батьківського піклування.

Дітей з малозабезпечених сімей в школах-інтернатах області перебувало менше 0,5% від загальної їх кількості. Дітей одиноких матері чи батька – менше 1%.

Тобто, до школи-інтернату потрапляють лише 1-2 дитини із 100, які мають відповідний статус.

Таблиця 4.2.4

Чисельність окремих категорій дітей в школах-інтернатах Житомирської області у 2017 році*

Окремі категорії дітей	Чисельність дітей по області	З них в школах-інтернатах	
		дітей	%
Діти-сироти	994	12	1,21
Діти, позбавлені батьківського піклування	2107	44	2,09
Діти, які опинились у складних життєвих обставинах	2 789	109	3,9
Діти з малозабезпечених сімей	27 568**	112	0,41
Діти одиноких (матері чи батька)	18 713**	140	0,75

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області, служби у справах дітей Житомирської облдержадміністрації

** Вказано кількість дітей, батьки яких отримують відповідну державну допомогу

У 2016 році до інтернатних закладів було зараховано 242 дитини (101 дівчина та 141 хлопець) та відраховано – 169 дітей (72 дівчини та 97 хлопців). Всього протягом 2017 року за даними шкіл-інтернатів було зараховано 77 дитини (з них 38 дівчат та 39 хлопців), що становить майже 18% загальної чисельності учнів. Серед основних підстав для зарахування закладами вказано наступні категорії: діти, які опинились у складних життєвих обставинах – 18 осіб, діти, позбавлені батьківського піклування – 8 осіб, діти з багатодітних сімей – 7 осіб, діти-сироти – 4 особи, з малозабезпечених сімей та діти одиноких батьків – по 3 особи.

За 2017 рік всього вибуло з інтернатів 121 дитина, з них 62 дівчини та 59 хлопців, (всього 28% загальної чисельності), з них: у зв'язку із закінченням навчання – 53 дитини, за заявами батьків – 44 дитини, влаштовано до інших форм виховання – 18 дітей та переведено до інших інтернатів – 6 дітей.

Враховуючи вказану динаміку в цілому за 2017 рік контингент шкіл-інтернатів Житомирської області зменшився на 44 особи-вихованців, в тому числі 24 дівчини та 20 хлопців. Найбільше скорочення відбулось у Бердичівській ЗШІ – на 33 дитини, у Новоград-Волинській ЗШІ – на 25 дітей. При цьому контингент учнів в Ушомирській ЗШІ збільшився на 14 дітей.

Таблиця 4.2.5

Динаміка чисельності вихованців в школах-інтернатах Житомирської області за 2016-2017 роки*

Назва закладів	2016 рік			2017 рік		
	разом	дівчата	хлопці	разом	дівчата	хлопці
Новоград-Волинська ЗШІ	-1	2	-3	-25	-16	-9
Ушомирська ЗШІ	16	-1	17	14	10	4
Бердичівська ЗШІ	58	28	30	-33	-18	-15
Разом по загальноосвітніх школах-інтернатах	73	29	44	-44	-24	-20

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

Опрацювавши інформацію та певну кількість підтверджуючих документів від трьох закладів щодо причин потрапляння дітей до шкіл-інтернатів робоча група виявила ряд проблемних питань, а саме:

- підтвердження статусу дітей, які потребують соціальної допомоги (не мають необхідних умов для виховання та навчання в сім'ї) є не достатньо врегульованим та здійснюється в багатьох випадках формально лише на підставі бажання-заяви батьків та акту-обстеження, складеного 3 особами. При цьому, органи, які повинні опікуватися дітьми, сім'ями, питаннями соціальної допомоги, участі в даному процесі не приймали. Слід зазначити, що постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 р. за № 576 [23] передбачено певні зміни щодо зарахувань до закладів та до переліку документів додано рішення комісії з питань захисту прав дитини про доцільність влаштування до загальноосвітньої школи-інтернату;

- надання послуг вказаними типом закладів не є однаково доступним різним територіальним одиницям області. Чим далі від місця проживання дітей такий заклад, тим менше дітей потрапляє до нього.

При комплектуванні класів та виховних груп застосовуються Нормативи наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки №128 від 20.02.2002, відповідно до яких в загальноосвітній школі-інтернат наповнюваність не повинна перевищувати в групі для дітей дошкільного віку 20 осіб, в 1-12-х класах та виховних групах для дітей шкільного віку 25 осіб. Так у 2017 році в Бердичівській ЗШІ утворено дошкільну групу в кількості 11 дітей та 11 класів (по одному в кожній паралелі) з наповнюваністю від 8 до 19 учнів. У Новоград-Волинській ЗШІ та Ушомирській ЗШІ сформовано по 8 класів в кожному з 2 по 9 клас зі середньою наповнюваністю відповідно 19,6 та 14,5 учнів. Із загальної кількості вихованців 80,2 % (344 дитини) перебувають в закладах цілодобово і 85 дітей (19,8 %) відвідують лише навчання.

Вихованці шкіл-інтернатів відповідно до встановлених норм та фактичного матеріально-фінансового забезпечення закладу забезпечуються м'яким інвентарем, предметами особистої гігієни, а також підручниками, технічним та іншим навчальним приладдям, іграшками та іграми, матеріалами для розвитку індивідуальних творчих здібностей, гурткової роботи тощо. Також вихованці шкіл-інтернатів відповідно до встановлених норм забезпечуються одягом і взуттям. У закладах забезпечується 5-ти разове харчування вихованців. Діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, перебувають у школі-інтернаті на повному державному утриманні відповідно до встановлених норм.

У загальній середній освіті діють «Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу» (ДСанПіН 5.5.2.008-01) [4], затверджені Постановою Головного державного санітарного лікаря України 14.08.2001 №

63 та погоджені Міністерством освіти і науки України (Лист від 05.06.2001 № 1/12-1459), які поширюються на загальноосвітні навчальні заклади I, I-II, I-III ступенів, що існують, незалежно від типу, форми власності і підпорядкування. ДСанПіН 5.5.2.008-01 – обов'язковий для виконання документ, що регламентує безпечні для здоров'я дітей і підлітків умови навчання та виховання, які сприяють підвищенню їх працездатності протягом навчального дня, тижня, року, поліпшують психофізіологічний розвиток та зміцнюють здоров'я дитини.

Відповідно п.3.18. державних санітарних правил і норм, у гуртожитку передбачені такі приміщення: спальні кімнати, умивальня, санвузол і душова; кімната особистої гігієни, кімната для прасування, чистки одягу та взуття (із розрахунку не менше ніж 0,1 м² на 1 місце), кімната для відпочинку; санвузол для персоналу і санітарна кімната (не менше 4 м²), а також господарські майстерні, пральня, кімнати для збереження чистої та брудної білизни, медична кімната (не менше 10 м²), приміщення для зберігання одягу дітей (із розрахунку 0,2 м² на 1 місце), вітальня для побачення з батьками, кімната старшого вихователя, вихователів, чергового технічного персоналу, комори спортивного і господарського інвентаря, вестибюль з гардеробом. Наповнюваність спальних кімнат у гуртожитках для учнів шкіл I ступеню – 5-6 місць, для шкіл II-III ступенів – не більше 4 місць. Площа спальних кімнат приймається з розрахунку 6 м² на 1 місце. Слід відмітити, що в закладах області, які досліджувались, створені належні умови для перебування та навчання учнів (вихованців). Через значну потужність (наявність місць) закладів та їх не повну завантаженість показники площі в розрахунку на 1 учня у всіх 3-х шкіл-інтернатів є значними. Так у 2017 році площа спальних кімнат в розрахунку на 1 вихованця (по списку зарахованих до школи) коливалася від 5,2 м² до 11,4 м², в середньому – 8,4 м² та 10,4 м² в середньому на 1 особу-учня, що залишаються на ночівлю в закладі. У закладах 53,6 % спальних кімнат мають більше 8 ліжок і 46,4 % мають від 5 до 8 ліжок.

Таблиця 4.2.7

**Фактична забезпеченість спальними та навчальними приміщеннями
вихованців (середня площа кімнат на 1 дитину м²) в школах-інтернатах
Житомирської області за 2016-2017 роки***

Назва закладів	2016 рік		2017 рік	
	спальних кімнат	навчальних кімнат	спальних кімнат	навчальних кімнат
Новоград-Волинська ЗШІ	6,3	2,7	7,7	3,4
Ушомирська ЗШІ	4,7	15,3	5,2	16,8
Бердичівська ЗШІ	9,1	3,9	11,4	4,8
Разом по загальноосвітніх школах-інтернатах	7,0	6,3	8,4	7,5

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

Перебування хлопців і дівчат забезпечується в окремих спальних кімнатах, також в 3-х закладах обладнано 31 душову кімнату (в середньому на одну кімнату 13 дітей по списку або 11 дітей з тих, що проживають у школах-інтернатах. Туалетні кімнати в достатній кількості облаштовані як в спальних, так і навчальних корпусах. Для забезпечення навчального процесу всі заклади мають також достатньо площ (предметних кабінетів, класних кімнат, інших навчальних приміщень).

У школах-інтернатах передбачено надання дітям певних медичних послуг. Для цього в закладах створені медичні кабінети (медпункти), крім того в Бердичівській школі-інтернаті обладнано фізіотерапевтичний кабінет, де відпускаються відповідні лікувальні процедури дітям. У штатних розписах закладів передбачені посади середнього медичного персоналу та лікарів, в середньому по 2,5 посади. Також в закладах дітям надаються послуги соціально-психологічної та психолого-педагогічної реабілітації, здійснюється соціальний супровід дітей.

Слід відмітити, що в школах-інтернатах є значна кількість «родинних груп» дітей (рідні брати та сестри). Так, у 2017 році в 3-х закладах існувало всього 96 (від 28 до 39 в кожному) таких «родинних груп» в яких налічувалось всього 227 (від 66 до 90 в кожному) дітей. Разом з тим, більшість таких дітей

проживають окремо від рідних братів і сестер (враховуючи різний вік чи стать) умов для окремого проживання «родинних груп» в закладах не створено.

Перебування вихованців в школах-інтернатах здійснюється під цілодобовим наглядом персоналу закладу, в тому числі в нічний час – черговими вихователями. Під час канікул адміністрації шкіл-інтернатів сприяють організації відпочинку та оздоровленню вихованців у дитячих санаторіях, таборах відпочинку тощо. Всього в 3-х закладах у 2017 році штатними розписами затверджено 250,6 посад, з них 105,4 посад педагогічного персоналу та 145,2 посад іншого персоналу.

Таблиця 4.2.6

Навантаження (кількість вихованців) на 1 штатного працівника в школах-інтернатах Житомирської області за 2016-2017 роки*

Назва закладів	2016 рік			2017 рік		
	на весь персонал	з них		на весь персонал	з них	
		на педпрацівників	на інших		на педпрацівників	на інших
Новоград-Волинська ЗШІ	2,3	4,5	4,8	2,1	4,5	3,8
Ушомирська ЗШІ	1,5	3,8	2,4	1,7	4,2	2,9
Бердичівська ЗШІ	1,6	4,1	2,7	1,5	3,7	2,4
Разом по загальноосвітніх школах-інтернатах	1,8	4,1	3,1	1,7	4,1	3,0

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

Тобто, як у 2016, так і у 2017 роках на 1 штатного працівника закладу навантаження складало менше 2 вихованців, на 1 не педагогічного працівника персоналу – 3 вихованця.

Проаналізувавши умови проживання вихованців в школах-інтернатах робоча група не виявила гендерних проблем та дискримінації в частині забезпечення рівних можливостей для отримання наявних послуг в закладах дівчатами та хлопцями. Разом з тим, інтернатна форма виховання передбачає певну систему обмежень. Вихованці закладів перебувають у соціальній ізоляції

– вони відірвані від своєї територіальної громади, родичів, знайомих, спілкуючись з вкрай обмеженим колом людей, що в свою чергу впливає на їх здатність інтегруватися в суспільство після виходу з закладу. Виховання дітей в інтернатних закладах порушує права дітей на сімейне виховання, фактично нівелює батьківський виховний потенціал, здатність та бажання батьків у повній мірі займатися вихованням та утриманням своєї дитини. Діти в інтернатах повинні дотримуватися певного режиму перебування в закладі тому мають менше можливості для реалізації своїх бажань, здійснення дій, вибору місця та виду занять, одягу, їжі і т.ін.

Навчальний процес у школах-інтернатах забезпечується по навчальних планах як і в звичайних загальноосвітніх школах. У 2017 році педагогічний персонал закладів становив 105,4 штатних одиниць, або 42% загальної штатної чисельності працівників (у 2016 році – 44,6%). Середнє навантаження на 1 педпрацівника в школах-інтернатах становило у 2017 році 4,1 учня (див. табл. 4.2.6) тоді як в середньому у загальноосвітніх школах області цей показник становив 6,8 учня. Фактично у 3-х школах-інтернатах у 2017 році працювало 100 педагогів (2016 рік – 102). Переважна більшість педагогічного персоналу є жінки – 92 % у 2017 році та 94 % у 2016.

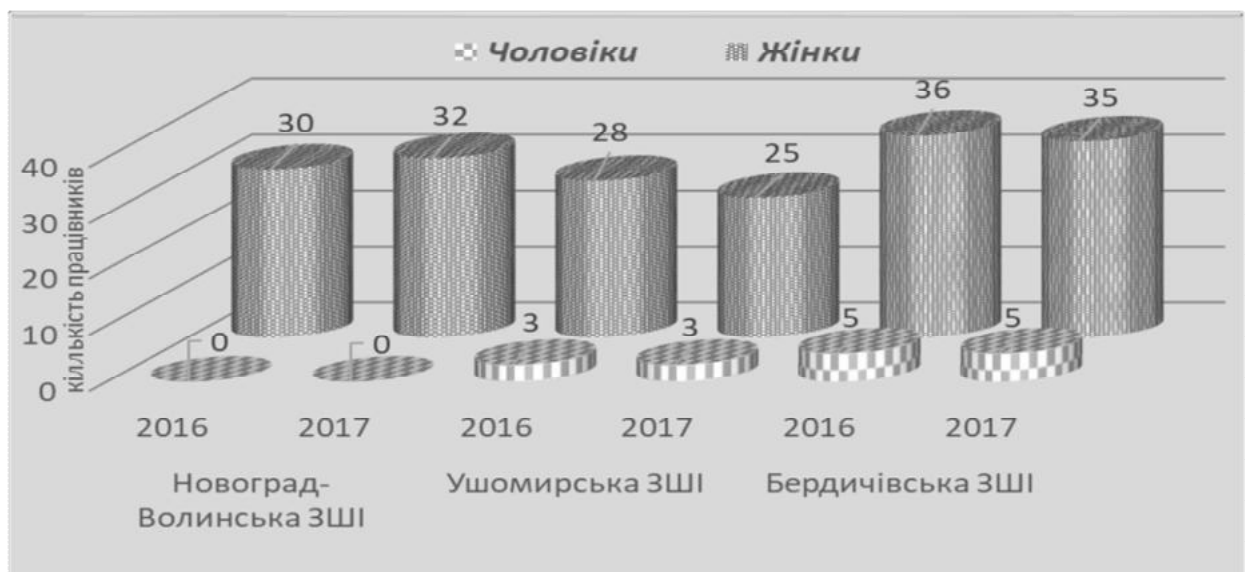

Рис. 4.2.4. Розподіл педпрацівників за статтю в школах-інтернатах Житомирської області станом на 05.09.2017 року, осіб*

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

Слід відмітити, що в Новоград-Волинський ЗШІ протягом 2016-2017 років серед педагогічного персоналу не було жодного чоловіка. Серед педперсоналу шкіл-інтернатів вищу освіту мають 100% чоловіків та 93,5% жінок. За відповідною кваліфікаційною категорією педагогічні працівники закладів розподілялися у 2017 році наступним чином: спеціаліст – 26%, 2 категорія – 11%, 1 категорія – 35% та вища категорія – 28%.

Таблиця 4.2.8

Розподіл педагогічних працівників шкіл-інтернатів Житомирської області за кваліфікаційною категорією за 2017 рік*

Назва показників	Спеціаліст	2 категорія	1 категорія	вища категорія
Жінки	25	11	30	26
Чоловіки	1	0	5	2
Разом	26	11	35	28

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

Робоча група також провела дослідження вікової структури педагогічних працівників шкіл-інтернатів. Серед усіх закладів найбільша питома вага педагогічних працівників у віковій категорії від 40 до 49 років – 38%. Тобто, основна частина працівників вже має достатній педагогічний досвід та навички роботи. Плинність кадрів у закладах є не значною.

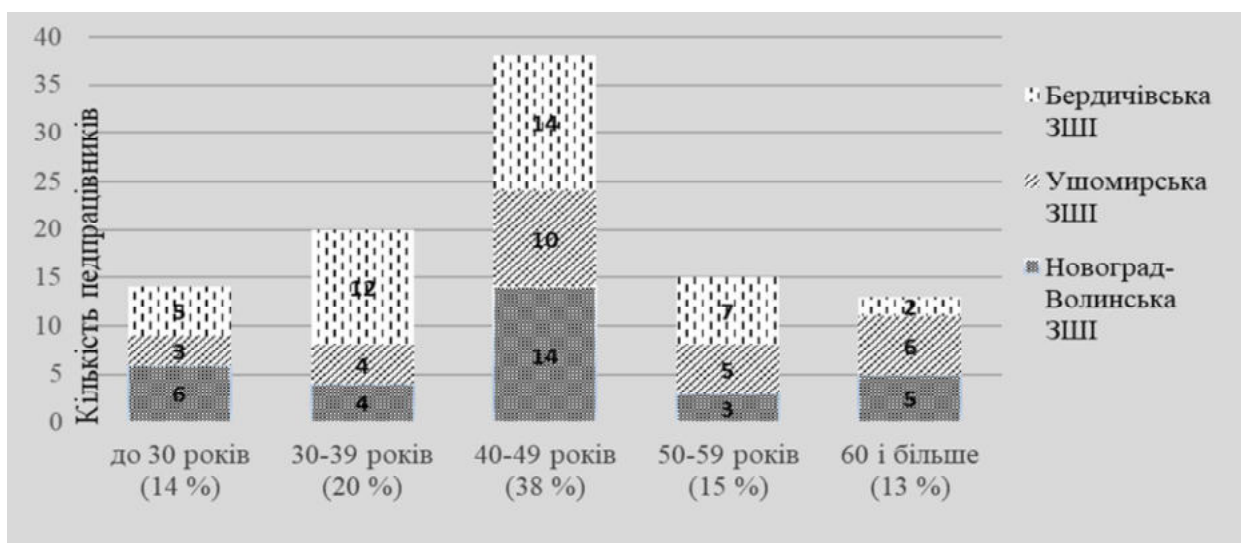

Рис. 4.2.5. Розподіл педпрацівників за віковими групами в школах-інтернатах Житомирської області станом на 05.09.2017 року*

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

Розриви у заробітній платі жінок і чоловіків не встановлені, оскільки посадові оклади, надбавки, доплати, матеріальна допомога встановлюються згідно нормативно-правових актів, до конкретних посад і залежить від рівня освіти, кваліфікації, стажу роботи, наявності наукового чи педагогічного звання, педагогічного навантаження та навчальної дисципліни, інших складових та виконання іншої додаткової роботи.

Робоча група провела аналіз окремих навчальних програм в школах. Традиційна система освіти, яка досить довгий час панувала в українській школі, відтворювала гендерні стереотипи та гендерні ролі. Приходячи в школу, діти відповідно засвоювали певні стандартизовані ролі і правила, згідно яких дівчаток орієнтували переважно на жіночі, а хлопчиків – на чоловічі сфери діяльності. І дотепер у школі існує негласний поділ предметів на чоловічі (технічна праця, математика, фізика, хімія, Захист Вітчизни) та жіночі (література, мова, біологія, історія, обслуговуюча праця та ін.).

Але, звичайно ж, ці предмети розподіляються таким чином лише умовно. Натомість навчальні програми з усіх предметів є гендерно нейтральними, що орієнтовані на “всіх” учнів, безвідносно до статті. Особливо слід говорити про деякі окремі предмети, викладання яких в багатьох школах відбувається окремо для хлопчиків та дівчат. Навчальні програми орієнтують на такий поділ. Це характерно в першу чергу для уроків трудового навчання (традиційно дівчат навчають веденню домашнього господарства (готуванню, шиттю), хлопців – столярній і слюсарній справі), фізичної культури та Захисту Вітчизни.

Навчання хлопців і дівчат на уроках трудового навчання має відбуватися окремо (обслуговуючі та технічні види праці). Поділ класів на групи здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом МОН, від 20.02.02 р. №128 і відбувається за наявності в класі більше 27 учнів для міських шкіл та більше 25 учнів для сільських.

Оновлена шкільна програма з Трудового навчання [25] орієнтується, в першу чергу, на дитину, її інтереси і здібності. І хоча дотепер пропонується поділ на групи за гендерною ознакою у вивченні предмета, однак це не

виключає можливості проведення уроків у змішаних групах та виконання хлопчиками та дівчатками тих завдань проектної діяльності, які найкраще підходять саме для них, є цікавими та важливими.

Вивчення предмета «Захист Вітчизни» проводиться окремо для юнаків та дівчат (відповідно до листа-роз'яснення Міністерства освіти і науки України від 09.10.2002 № 1/9-444). Програма предмету «Захист Вітчизни» [8] за змістовими лініями розподіляється для вивчення окремо для юнаків та дівчат, що демонструє гендерну нерівність, оскільки виховання патріота України, що є основою даного предмета, важливе для обох статей. Але, за бажанням та покликанням, старшокласники можуть вивчати змістові лінії, які узгоджуються з їхніми інтересами, у такий спосіб мінімізуючи певні гендерні обмеження. На уроках фізичної культури поділ на групи (окремо для хлопців та дівчат) передбачений лише в 10-11 класах, але за умови, що кількість дітей перевищуватиме 27 осіб, але не менше 8 учнів у кожній групі (Наказ МОН від 20.02.2002 № 128).

У навчальній програмі з фізичної культури [26] немає гендерних упереджень про те, що у фізкультурних заняттях зі школярками необхідно постійно орієнтуватися на «особливості» жіночого організму, його фізіологічні, психічні та інші відмінності, порівняно з організмом чоловіків. Пріоритетом навчальної програми не є гендерні стереотипи та гендерні ролі, а фізичний розвиток як хлопчиків, так і дівчаток, їхні інтереси та здоровий спосіб життя.

Забезпечення доступної та якісної шкільної освіти належить до головних функцій держави. Важливо раціонально спланувати розподіл коштів на середню освіту і при цьому гарантувати високу віддачу. Для вирішення цієї проблеми необхідно проаналізувати наскільки школа виконує свої основні функції і чи надає в рівній мірі хорошу освіту усім учням.

Для аналізу якості надання освітніх послуг в школах-інтернатах було опрацьовано рівень навчальних досягнень учнів. Для цього досліджувалися результати за 2016-2017 роки у 3-х категоріях: річного оцінювання учнів всіх

класів, державної підсумкової атестації (далі – ДПА) учнів 4 та 9 класів, зовнішнього незалежного оцінювання і ДПА (далі – ЗНО) учнів 11 класів.

Відповідно до статті 36 Закону України «Про загальну середню освіту» [6] до основних завдань органів управління системою загальної середньої освіти належить і контроль за додержанням Державних стандартів загальної середньої освіти закладами освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти.

Статтею 34 передбачено, що контроль за відповідністю освітнього рівня учнів, які закінчили заклад загальної середньої освіти I, II і III ступенів, вимогам Державного стандарту загальної середньої освіти здійснюється шляхом їх державної підсумкової атестації. З метою здійснення аналізу та порівняння результатів державної підсумкової атестації учнів Житомирської області було направлено відповідний запит для отримання інформації до управління освіти і науки облдержадміністрації.

На жаль, вказане управління надало відповідь про відсутність згаданої інформації, тому здійснити порівняння результатів ДПА учнів 4 і 9 класів шкіл-інтернатів та інших закладів не було можливості.

Відповідно до результатів річного оцінювання за 2016/2017 навчальний рік 9,8% всіх учнів шкіл-інтернатів показали початковий рівень знань, 62,4 % - середній, 25,2% - достатній і лише 2,6% - високий. Серед шкіл також прослідковується певна відмінність. Не досягли, навіть, достатнього рівня знань 82,8% учнів Новоград-Волинської ЗШІ, 70,7% - Ушомирської ЗШІ та 64,4% - Бердичівської ЗШІ.

Слід відмітити, що дівчата показали кращий рівень знань за хлопців. Так, на початковому рівні відсоток хлопців майже втричі більше за дівчат, натомість відсоток дівчат, які показали достатній рівень вдвічі перевищує відсоток хлопців, а питома вага дівчат з високим рівнем в 12 раз перевищує показник хлопців.

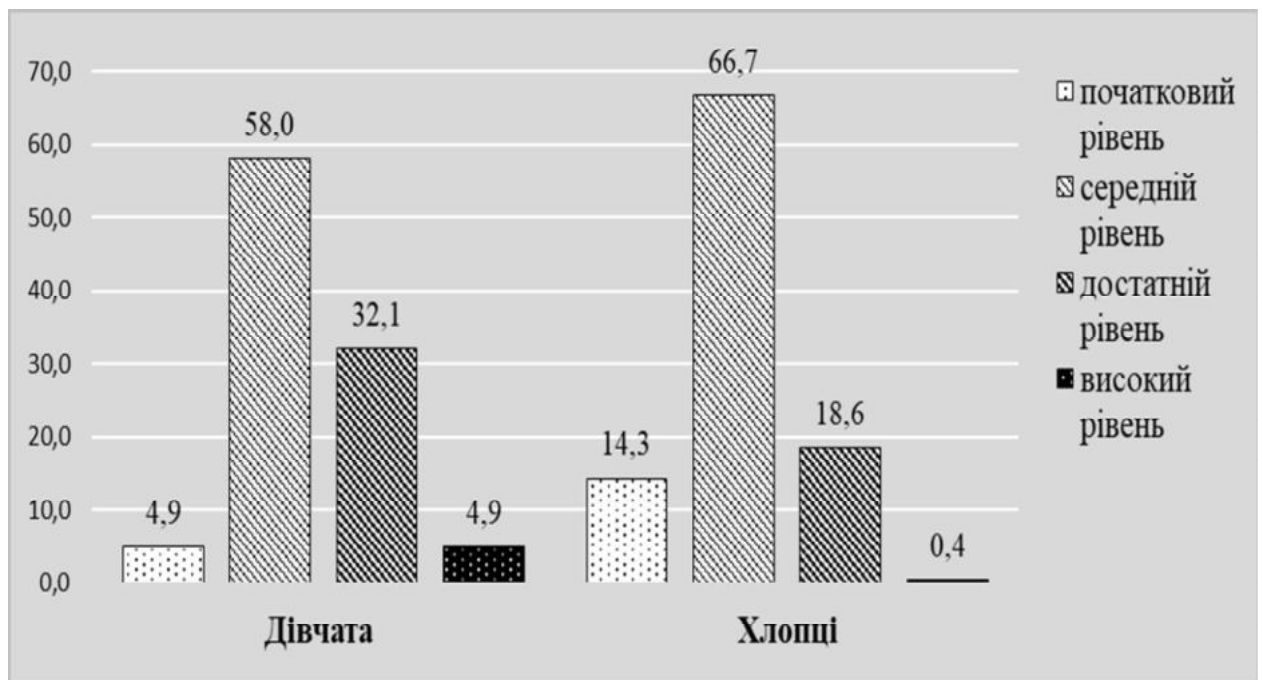

Рис. 4.2.6. Розподіл учнів шкіл-інтернатів Житомирської області за рівнями навчальних досягнень за результатами річного оцінювання у 2016/2017 навчальному році, %

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

Результати, які показані учнями за підсумками ДПА після 4 класу є більш високими, і розбіжності між результатами дівчат та хлопців є не значними. Загальні результати ДПА після 9 класу є близькими до результатів за підсумками річного оцінювання, при цьому залишається значна перевага дівчат у рівнях навчальних досягнень.

Враховуючи те, що лише Бердичівська ЗШІ має 10-11 класи робоча група проаналізувала результати ДПА та ЗНО вказаної школи та порівняла їх із загальними показниками по Україні та області.

На думку робочої групи, на сьогодні найкращий з можливих способів виміряти навчальні досягнення учнів в Україні, це проаналізувати результати зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО), які надає Український центр оцінювання якості освіти.

У процесі проведення зовнішнього незалежного оцінювання в 2017 році було організовано проведення державної підсумкової атестації випускників старшої школи.

Відповідно даних Офіційного звіту про проведення у 2017 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, результати державної підсумкової атестації з української мови (які були обов'язкові для всіх випускників) свідчать, що більшість учасників, які проходили державну підсумкову атестацію за рівнями навчальних досягнень показали достатній рівень – 37,5%, середній рівень – 32,7%, високий рівень – 21,5 %, початковий рівень – 8,3%.

У Житомирській області дані суттєво не відрізняються і розподілені наступним чином: достатній рівень – 36,8%, середній рівень – 33,1%, високий рівень – 21,9%, початковий рівень – 8,2%. У КНЗ „Бердичівська загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів” високого результату жодна особа із випускників не отримала, інші результати гірші за результати по Україні та по Житомирській області і розподілені наступним чином: середній рівень 58,3%, достатній рівень – 25%, початковий рівень – 16,7%.

По Україні кількість тих, хто володіє відповідними знаннями на початковому та середньому рівні, є меншою, ніж тих, хто відповідно здобув чи підтвердив рівень досягнень на достатньому чи високому рівні, а у Бердичівській ЗШІ навпаки, переважає кількість дітей, які мають початковий та середній рівень досягнень.

Розподіл результатів, отриманих хлопцями і дівчатами по Україні, які проходили державну підсумкову атестацію з української мови, за рівнями навчальних досягнень свідчить, що результати дівчат є кращими за результати хлопців.

Це є природним для цієї вікової категорії, такі результати є цікавими тим, хто займається вивченням вікової психології так і при проведенні аналізу гендерного бюджетування. Однак, дані результати у Бердичівській ЗШІ не співпадають з результатами по Україні і дівчат, які мають достатній рівень менше ніж хлопців (22% дівчата та 33,3% хлопці).

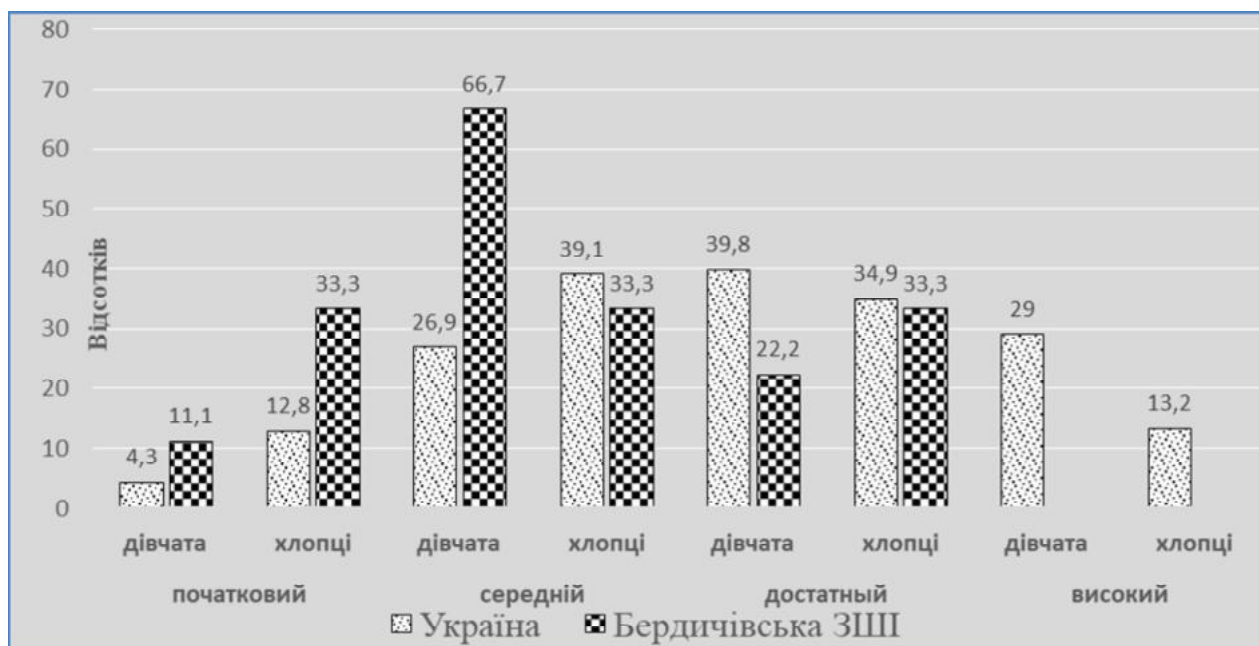

Рис. 4.2.7. Розподіл результатів, отриманих хлопцями та дівчатами, які проходили у 2017 році державну підсумкову атестацію з української мови, за рівнями навчальних досягнень*

*Джерело: Офіційний звіт Українського центру оцінювання якості освіти про проведення в 2017 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти. Інформація Бердичівської ЗШ

На жаль, розподіл результатів зовнішнього незалежного оцінювання за статтю відсутній, тому для порівняння робочою групою взято для опрацювання загальні дані по Україні та Житомирській області.

Так, за даними щодо результатів учасниць та учасників зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури 7,2% не склали іспити, 19,8% набрали від 100 до 120 балів, 23,9 % отримали від 120 до 140 балів, 19,3% здобули від 140 до 160 балів, 17,6% одержали від 160 до 180 балів та 12,2 % від 180 до 200 балів.

Серед випускників загальноосвітніх шкіл у Житомирській області та Бердичівській ЗШ результати наступні.

Таблиця 4.2.9

Розподіл результатів отриманих балів по ЗНО з української мови та літератури за 2017 рік, %*

Результати ЗНО	по Україні	у Житомирській області	у Бердичівській ЗШІ
Не склав/не склала	7,2	7,7	
100-120	19,8	18,1	16,7
120-140	23,9	21,1	41,6
140-160	19,3	19,0	25
160-180	17,6	19,7	16,7
180-200	12,2	14,4	

*Джерело: *Джерело: Офіційний звіт Українського центру оцінювання якості освіти про проведення в 2017 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти. Інформація Бердичівської ЗШІ

З обов'язкових для складання ЗНО/ДПА предметів випускники шкіл у 2017 році обирали частіше історію України, ніж математику, однак результати з історії України гірші, ніж з математики. Так, регіональні дані щодо вибору учасниками історії України для проходження зовнішнього незалежного оцінювання свідчать, що в середньому по Україні цей відсоток становить 75,9%, в той час як по Житомирській області 80,7% учасниць та учасників вибрали даний предмет та 100% випускників Бердичівської ЗШІ.

Таблиця 4.2.10

Розподіл результатів отриманих балів по ЗНО з історії України за 2017 рік, %*

Результати ЗНО	по Україні	у Житомирській області	у Бердичівській ЗШІ
Не склав	14,8	12,5	
100-120	26,7	27,5	8,4
120-140	20,7	22,8	33,3
140-160	18,9	20,0	33,3
160-180	12,5	12,1	25
180-200	6,4	5,1	

*Джерело: Офіційний звіт Українського центру оцінювання якості освіти про проведення в 2017 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти. Інформація Бердичівської ЗШІ

Щодо вибору учасницями та учасниками математики для проходження зовнішнього незалежного оцінювання, то середній відсоток учасників по Україні становив 47,1%, а у Житомирській області 48,3%, у КНЗ „Бердичівська загальноосвітня школа-інтернат І-ІІІ ступенів” – 41,7%.

Таблиця 4.2.11

**Розподіл результатів отриманих балів по ЗНО з математики
за 2017 рік, %***

Результати ЗНО	По Україні	у Житомирській області	у Бердичівській ЗШ
Не склав	14,1	19,7	-
100-120	21,8	24,7	-
120-140	19,5	18,8	40
140-160	18,4	16,4	20
160-180	16,4	13,9	40
180-200	9,8	6,5	-

*Джерело: Офіційний звіт Українського центру оцінювання якості освіти про проведення в 2017 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти. Інформація Бердичівської ЗШ

На думку робочої групи, невисокі бали із зовнішнього незалежного оцінювання та низький рівень навчальних досягнень випускників не дає можливості вступати до вищих навчальних закладів та обмежує їх права на вибір в майбутньому здобути обрану професію на безоплатній основі, а фінансової можливості у батьків для оплати за навчання дітей також немає.

Так, за даними шкіл-інтернатів в 2017 році з випускників 9 і 11 класів до вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації жодна дитина не вступила, лише 9 з 53 випускників, або 17% вступили до вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитацій, 37 осіб або 70% продовжили навчання в ПТНЗ, інші 7 осіб або 13% продовжили навчання в загальноосвітніх закладах за місцем проживання.

Таблиця 4.2.12

**Дані щодо продовження навчання випускників інтернатних закладів за
2017 рік, за статтю, осіб***

Назва закладів	ВНЗ I-II рівнів акредитації		ПТНЗ		Продовжили навчання в школах	
	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці
Новоград-Волинська ЗШІ	1		7	7	4	
Ушомирська ЗШІ	1		3	6		3
Бердичівська ЗШІ	6	1	4	10		
Разом по загальноосвітніх школах-інтернатах	8	1	14	23	4	3
Відсоток	30,8%	3,7%	53,8%	85,2%	15,4%	11,1%

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

З наведених даних видно, що дівчата частіше вибирали для продовження навчання вищі навчальні заклади I-II рівнів акредитації, а юнаки надавали перевагу закладам професійної освіти.

З метою формування мотивації до навчання, виховання інтересу до навчальних предметів в школах-інтернатах цілеспрямовано проводилася позакласна робота з учнями.

На базі КНЗ „Бердичівська загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів” реалізується проект дистанційного навчання та он-лайн занять з підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання через використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та ІТ-засобів. Така форма навчання здійснюється в розрізі благодійного освітнього проекту фонду «Обираємо майбутнє разом».

Використання курсів за вибором, факультативних занять та гуртків дозволило створити умови для розвитку здібностей обдарованих дітей та заохочення їх до творчої самостійної роботи. 87% вихованців навчальних закладів задіяні в гуртковій роботі. Більш активну участь в гуртках беруть дівчата, особливо в художньо-естетичному напрямку, тоді як хлопці надають перевагу спортивним гурткам. Так, наприклад, у Новоград-Волинській ЗШІ у

якій 56% хлопців, до гурткової роботи залучені лише 61 хлопець із 88, однак фізкультурно-спортивного гуртка в закладі не відкрито. Натомість в Бердичівській ЗШ є і спортивні, і художньо-естетичні гуртки, і хлопці в даному закладі надають перевагу художньо-естетичному напрямку. Тому велику роль в залученні вихованців до гурткової роботи є особисті уміння, професіоналізм, віддача керівників гуртків, які працюють в цих закладах.

Таблиця 4.2.13

**Дані щодо проведення інтернатних закладах гурткової роботи
за 2017 рік, за статтю, осіб***

Назва закладів/ напрямок гуртка	Фізкультурно-спортивний		Художньо-естетичний		Інші	
	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці
Новоград-Волинська ЗШ			69	31	50	30
Ушомирська ЗШ	8	22	30	10	17	13
Бердичівська ЗШ	16	29	42	58		
Разом по загальноосвітніх школах-інтернатах	24	51	141	99	67	43
Відсоток	10,3%	26,4%	60,8%	51,3%	28,9%	22,3%

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

В інтернатних закладах області проводиться певна робота з батьками, а саме: систематично відбувалися загальношкільні та класні батьківські збори. Через проведення таких заходів педагогічні колективи сприяють усвідомленню учасниками важливості відповідального ставлення до батьківства, підвищенню психолого-педагогічної та правової культури батьків, їх компетенції у родинному вихованні, виробленні єдиних підходів у виховній роботі.

Відповідно зібраних даних щодо контакту дітей з батьками, слід відмітити, що всі діти, крім дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування в період літніх канікул перебувають у сім'ях. Тобто ситуація свідчить, що в канікулярні дні батьки можуть виховувати дітей, а коли розпочинається навчальний процес, то такої можливості у них немає. Тому, виникають питання щодо відповідальності батьків за виконання ними своїх

батьківських обов'язків, а також достовірності документів і посилення контролю під час влаштування дітей до інтернатних закладів.

Таблиця 4.2.14

Дані щодо перебування дітей, які навчаються в школах-інтернатах у сім'ях за 2017 рік (крім дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування), за статтю, осіб*

Назва закладів/ вид перебування	Живуть в сім'ї		Кожні вихідні		іноді	
	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці
Новоград-Волинська ЗШІ	4	4	9	13	56	71
Ушомирська ЗШІ	4	6	36	29	18	23
Бердичівська ЗШІ	28	37	3	3	10	16
Разом по загальноосвітніх школах-інтернатах	36	47	48	45	84	110
Відсоток	21,4%	23,3%	28,6%	22,3%	50%	54,4%

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

Утримання шкіл-інтернатів здійснювалось у досліджуваний період з обласного бюджету. У 2016 році обсяг видатків загального фонду на 3 заклади становив 25 972,2 тис грн., у 2017 – 31 917,2 тис грн., тобто зріс на 22,9 % або на 5 945 тис грн. Вказаний ріст в основному пояснюється зростанням мінімальної заробітної плати, вартості послуг та енергоносіїв. При цьому слід зазначити, що через скорочення контингенту вихованців в школах-інтернатах на 16,9%, темпи зростання видатків в цілому на утримання закладів були уповільнені, тому для більш коректного порівняння було здійснено аналіз та динаміку видатків на 1 особу-учня. У 2016 році в середньому видатки на 1 особу-учня становили у школах-інтернатах 49 855 грн., що в 4 рази більше, ніж в звичайних загальноосвітніх школах області. Найменші витрати на 1 особу-учня були в Новоград-Волинській ЗШІ – 37,9 тис. грн., в Ушомирській – 50,1 тис. грн., в Бердичівській ЗШІ – 61,6 тис. грн. Така розбіжність між закладами пояснюється різною завантаженістю закладів та наявністю у Бердичівській ЗШІ дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. У 2017 році видатки на 1 особу-учня склали в середньому по 3-х закладах

74 399 грн., що на 49,2% більше ніж у 2016 році, що пояснюється як зростанням мінімальної заробітної плати, так і окремим підвищення заробітної плати педагогічних працівників.

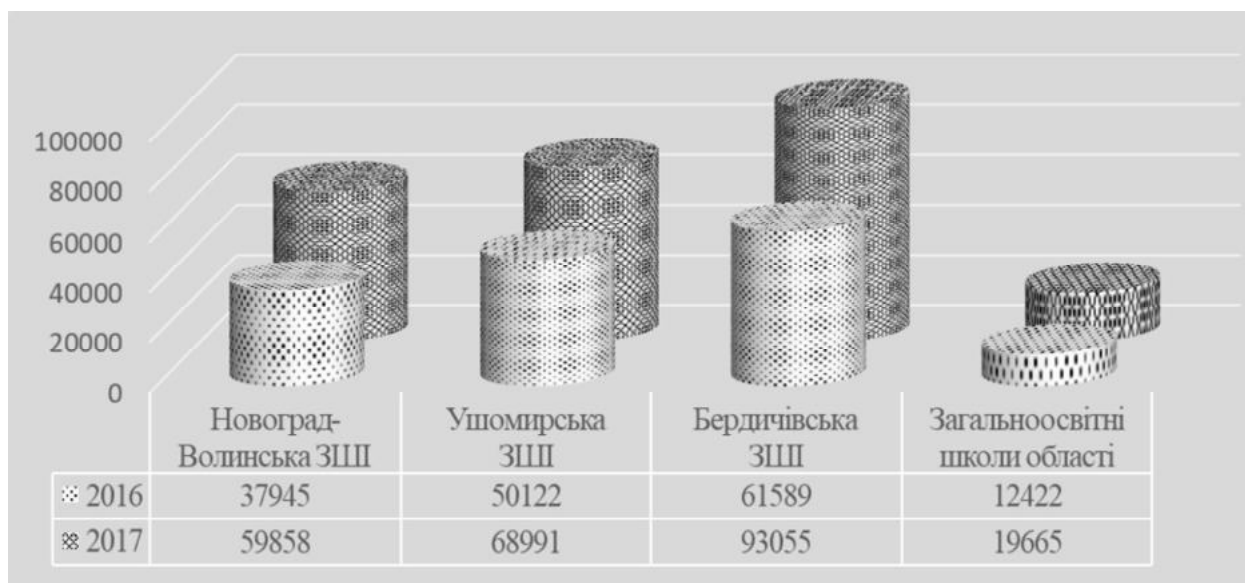

Рис. 4.2.8. Середні видатки загального фонду бюджету на 1 учня у 2016-2017 роках по навчальних закладах Житомирської області, грн.

*Джерело: дані департаменту фінансів Житомирської облдержадміністрації та шкіл-інтернатів області

Найбільшу питому вагу, майже 2/3, як у 2016 так і у 2017 роках займають видатки на заробітну плату з нарахуваннями. В перерахунку на 1 особу-учня в середньому по школах-інтернатах вказані видатки у 2016 році склали 26 304 грн., у 2017 – 47 909 грн. На другому місці за питомою вагою перебувають видатки на продукти харчування у 2016 році – 21,1 %, у 2017 році – 15,7 %, де видатки на 1 особу-учня становили 10 522 грн. та 11 693 грн. відповідно. На третьому місці – оплата комунальних послуг та енергоносіїв питома вага яких становить в середньому біля 14%, а витрати на 1 особу-учня від 7 441 грн. у 2016 році до 9 879 грн. у 2017 році. Решта видатків: предмети, матеріали, інвентар, оплата послуг, виплати дітям-сиротам складала у 2016 році становили 11,3 % або 5 589 грн. на 1 особу-учня, у 2017 році – 6,6%, або 4 917 грн. на 1 особу-учня. На особисті витрати дітям-сиротам та дітям, позбавлених батьківського піклування, відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 17.11.03 р. № 763 «Про затвердження норм

матеріального та нормативів фінансового забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також вихованців шкіл-інтернатів» [17] виплачені в 2016 році кошти в сумі 71 642 грн. для 95 дітей (754 грн. на 1 дитину), в 2017 році для 65 дітей кошти в сумі 49 079 грн. (755 грн. на 1 особу).

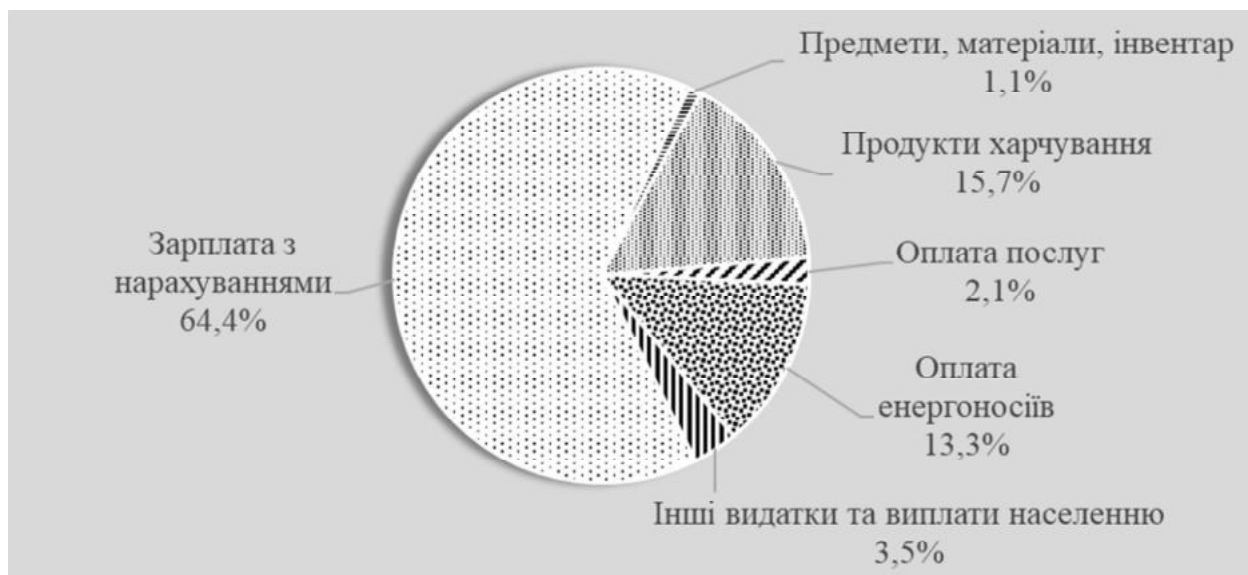

Рис. 4.2.9. Структура видатків шкіл-інтернатів Житомирської області за 2017 рік, %*

*Джерело: дані департаменту фінансів Житомирської ОДА

Інформація про видатки загального фонду бюджету на утримання закладів освіти у Житомирській області за 2017 рік відображена в Додатку Е.

Необхідно відмітити, що під час дослідження робоча група виявила певну фінансову нерівність відносно дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (Додаток Ж).

Тобто, навіть, якщо до показників 1-3 форм виховання додати середні видатки на навчання 1 особи-учня по області (2016 рік – 12,4 тис. грн. та 2017 рік – 19,7 тис. грн.) та видатки на надання пільг на оплату житлово-комунальних послуг, які надаються прийомним сім'ям та дитячим будинкам сімейного типу (2016 рік – приблизно 0,7 тис. грн. та 2017 рік – 0,6 тис. грн.) залишається певна фінансова нерівність у забезпеченні питання виховання та навчання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Також

необхідно відмітити, що всі витрати (крім педзарплати) на згаданих дітей за їх перебування в навчальних закладах (школи-інтернати, ПТНЗ, ВНЗ та інші) покриваються за рахунок місцевих бюджетів без виділення субвенцій з державного бюджету. Отже, фінансування вказаних витрат здійснюється за різними стандартами (нормативами, розрахунками) та з різних джерел, однак враховуючи необхідність більш ґрунтовного статистичного та соціального аналізу зазначена тема потребує проведення окремого дослідження.

Крім видатків загального фонду бюджету школи-інтернати також отримують власні надходження у вигляді благодійної та спонсорської допомоги (інвентар, одяг, взуття, книги, продукти харчування, тощо), батьківської плати за перебування дітей в закладах, тощо. Всього за 2016 рік вказані надходження становили по 3-х школах 500 тис. грн. (тобто 1,9% до коштів загального фонду, або 945 грн. на 1 особу-учня). У 2017 році спецфонд закладів становив 529,9 тис. грн. (1,7 % загального фонду, або 1,2 тис. грн. на 1 особу-учня). Відповідно до Положення про загальноосвітню школу-інтернат та загальноосвітню санаторну школу-інтернат та Порядку встановлення плати для батьків за перебування дітей у державних і комунальних дошкільних та інтернатних навчальних закладах, затверджених Міністерством освіти і науки України, батьки або особи, які їх замінюють, щомісяця вносять плату в розмірі 20% середньомісячного сукупного доходу на одного члена сім'ї за утримання одного вихованця у загальноосвітній школі-інтернаті.

Від плати за утримання дітей в інтернатних навчальних закладах звільняються батьки або особи, які їх замінюють, із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям" [5]. Підставою для звільнення є довідка про призначення такої допомоги, видана органами праці та соціального захисту.

Плата за утримання вихованців в інтернатних навчальних закладах не справляється з одиноких матерів (батьків), які виховують дитину без батька (матері), в інших випадках, передбачених законодавством України (батьки і діти, потерпілі від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, діти працівників

органів внутрішніх справ, які загинули під час виконання службових обов'язків, тощо). Розмір плати за перебування дітей в інтернатних навчальних закладах зменшується:

- на 50% батькам, які працюють і проживають на лінійних станціях і перегонах;
- на 20% батькам учнів загальноосвітніх шкіл-інтернатів, які проживають у сім'ях, але харчуються та одягаються за рахунок держави.

У 2016 році із 516 вихованців в школах-інтернатах 61 особа (11,8%) перебували на повному державному утриманні, батьки 341 дитини (66,1%) були звільнені від плати за перебування та батьки 114 дітей (22,1%) сплатили за перебування в закладах 10,2 тис. грн. Тобто в середньому батьківська плата становила 89 грн. за дитину в рік. У 2017 році із 429 вихованців в школах-інтернатах 48 осіб (11,2%) перебували на повному державному утриманні, батьки 300 дітей (69,9%) були звільнені від плати за перебування та батьки 81 дитини (18,9%) сплатили за перебування в закладах 18,6 тис. грн. Тобто в середньому батьківська плата становила 229 грн. за дитину в рік. Слід відмітити, що надходження батьківської плати здійснювалися лише у Новоград-Волинській ЗШІ, в інших закладах такі кошти були відсутні. Вказана середня плата у Новоград-Волинській ЗШІ покриває лише 0,4% вартості утримання 1 особи-учня у 2017 році. Згадані кошти в основному спрямовуються на придбання продуктів харчування.

Під час дослідження питання батьківської плати робоча група виявила певні аспекти діючих нормативно-правових актів, які потребують вдосконалення, а саме:

1. У разі отримання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям батьки звільняються від плати за утримання дітей в школах-інтернатах при цьому виплата допомоги не зменшується та не припиняється. Тобто бюджет продовжує платити батькам допомогу в тому числі і на дитину (у 2017 році середня допомога на 1 дитину в місяць по області становила 847 грн.), яка перебуває на утриманні з бюджету в інтернаті. Крім того, більшість таких

сімей отримують субсидії на оплату житлово-комунальних послуг, при обрахунку яких також враховуються до членів сім'ї діти, що тривалий термін перебувають в школах-інтернатах. Тобто знов бюджет оплачує двічі (у вигляді субсидії та оплати за енергоносії в закладі).

2. Плата за утримання вихованців в інтернатних навчальних закладах не справляється з одиноких матерів (батьків), які виховують дитину без батька (матері), в інших випадках, передбачених законодавством України при цьому не враховуються доходи вказаних сімей та не зменшується (не припиняється) допомога на дітей одиноким матерям (у 2017 році середня допомога на 1 дитину в місяць по області становила 1 157 грн.) якщо дитина перебуває в школі-інтернаті. За припущеннями робочої групи, інколи батьки свідомо не здійснюють реєстрацію шлюбу, при цьому постійно проживають разом з метою уникнення батьківської плати та отримання інших пільг. Отже, знов здійснюється подвійна оплата з бюджету.

За підсумками проведеного гендерного бюджетного аналізу програми з надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами робочою групою встановлено:

1. Переважна частина вихованців шкіл-інтернатів є мешканцями міста або району, де розташований заклад, тобто користуються послугами в основному населення територій, які наближені до закладу. Потрапляння дітей з інших територій області є в поодиноких випадках.

2. У загальноосвітніх школах-інтернатах перебуває лише незначна частка дітей, які потребують соціальної допомоги. Переважна більшість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування знаходиться в інших сімейних формах виховання. До школи-інтернату потрапляють лише 1-2 дитини із 100, які мають відповідний статус.

Вказані висновки говорять про нерівномірність доступу до отримання послуг, які може надавати заклад та відповідно певну не справедливість у розподілі коштів обласного бюджету, а також про незначну важливість такого типу закладів в контексті питомої ваги дітей, що перебувають у них, до

загальної кількості дітей, які потребують соціальної допомоги та з урахуванням розвитку нових форм виховання.

3. Є необхідність вдосконалення механізму підтвердження статусу дітей, які потребують соціальної допомоги (не мають необхідних умов для виховання та навчання в сім'ї) для потрапляння та перебування дітей в закладах.

4. Інтернатна форма виховання передбачає певну систему обмежень. Вихованці закладів перебувають у соціальній ізоляції, що впливає на їх здатність нормально інтегруватися в суспільство після виходу з закладу. Виховання дітей в інтернатних закладах порушує права дітей на сімейне виховання, фактично нівелює батьківський виховний потенціал, здатність та бажання батьків у повній мірі займатися вихованням та утриманням своєї дитини. Діти в інтернатах повинні дотримуватися певного режиму перебування в закладі тому мають менше можливості для реалізації своїх бажань, здійснення дій, вибору місця та виду занять, одягу, їжі, іншого.

5. Школи-інтернати області не завантажені дітьми в повному обсязі. Середня заповнюваність закладів у 2016 році становила 68,6%, 2017 році – 57% і складала від найменшої 47,9% в Ушомирській ЗШІ до найбільшої 71,4% в Новоград-Волинській ЗШІ.

6. Із загальної кількості вихованців: хлопчики складають 55,7%, дівчатка – 44,3%. Перебувають в закладах цілодобово 80,2%, а 19,8% відвідують лише навчання. З трьох шкіл-інтернатів дві знаходяться в містах і одна в сільській місцевості, однак в цілому і в 2016 і в 2017 роках діти, які перебувають в закладах за походженням з сільської місцевості значно переважають дітей з міст: 62,2 % на 37,8 % відповідно.

7. Переважна більшість педагогічного персоналу шкіл-інтернатів це жінки – 92 % у 2017 році та 94 % у 2016.

8. Аналіз результатів контролю знань учнів шкіл-інтернатів засвідчив значно нижчий за середньообласний рівень. При цьому слід відмітити, що дівчата в школах-інтернатах показали кращий рівень знань, ніж хлопці.

9. У середньому по роках видатки на 1 особу-учня у школах-інтернатах в 4 рази більше, ніж в звичайних загальноосвітніх школах області.

10. Існує певна фінансова нерівність у забезпеченні питання виховання та навчання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Всі витрати (крім педзарплати) на згаданих дітей при їх перебуванні в навчальних закладах (школи-інтернати, ПТНЗ, ВНЗ та інші) покриваються за рахунок місцевих бюджетів, без виділення субвенцій з державного бюджету.

11. Потребують вдосконалення деякі аспекти діючих нормативно-правових актів, в частині батьківської плати за перебування дітей в школах-інтернатах.

4.3 Рекомендації з посилення гендерної рівності.

На основі аналізу були розроблені рекомендації, які стосуються:

- змін у нормативно-розпорядчій сфері, звітності, організації управлінської діяльності;
- роботи із учнями та громадянським суспільством щодо подолання гендерних стереотипів;
- роботи з педагогічним складом закладів освіти та закладів підвищення кваліфікації працівників.

1. Рекомендувати Міністерствам: фінансів України, освіти і науки України, соціальної політики України:

1.1. З метою забезпечення соціальної і фінансово-бюджетної справедливості та відповідно до чинного законодавства України (Закон України «Про освіту», Закон України «Про загальну середню освіту», Бюджетний кодекс України) **внести зміни в Бюджетний кодекс України, а саме виключити із ст.90 здійснення видатків з обласного бюджету загальноосвітніх шкіл-інтернатів, залишивши видатки лише згідно ст.89 Бюджетного кодексу України, що дасть змогу однакового доступу різним територіальним одиницям області вирішувати питання утримання дітей у інтернатних закладах, або підтримка сімей, діти яких не мають змогу виховуватись у сім'ї.**

1.2. Розробити та затвердити **єдиний стандарт** фінансування на дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування та опрацювати механізм **виділення коштів** (субвенції) з державного бюджету для утримання дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування **в інтернатних закладах**.

1.3. Удосконалити **процедуру встановлення батьківської плати** за перебування дітей в інтернатних закладах з урахуванням доходів сім'ї (отримання інших соціальних виплат), в тому числі з метою уникнення подвійного фінансування, розглянути питання **позбавлення або зменшення виплат державних допомог** на дітей при потраплянні дитини в інтернатний заклад.

1.4. Враховуючи численні зміни в законодавстві необхідно **осучаснити:**

Положення про загальноосвітню школу-інтернат та загальноосвітню санаторну школу-інтернат, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.06.2003 N 363, а також наказ Міністерства освіти Української РСР від 29.08.1979 № 245 «Про типові штати загальноосвітніх шкіл-інтернатів» у відповідності до Бюджетного кодексу України та законодавства у сфері освіти;

1.5. **Вдосконалити механізм підтвердження статусу дітей**, які потребують соціальної допомоги (не мають необхідних умов для виховання та навчання в сім'ї) для потрапляння та перебування дітей в закладах, з періодичним підтвердженням даного статусу та у разі довгострокового перебування дітей у відповідних закладах ініціювати питання щодо відповідальності батьків та місцевих органів влади для подолання даної ситуації. (наприклад утримання даної категорії дітей за перебування в даному типі закладу покладається повністю на батьків і т.д.).

1.6. Розробити та затвердити ефективний механізм (більш регулярний, ніж ЗНО) вимірювання якості надання освітніх послуг у закладах загальної середньої освіти.

1.7. Вилучити з навчальних матеріалів та навчальних програм закладів загальної середньої освіти інформації, що містить гендерні стереотипи та упередження.

2. Рекомендувати управлінню освіти і науки Житомирської облдержадміністрації, службам у справах дітей, центрам соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, загальноосвітнім школам-інтернатам:

2.1. Підвищувати рівень знань учнів шкіл-інтернатів, для більшої можливості вибору в майбутньому закладу подальшого навчання (вищі навчальні заклади).

2.2. Розширювати види діяльності гурткової роботи для рівних можливостей залучення хлопців і дівчат до позакласної роботи.

2.3. Збільшити види соціальних послуг для сімей з дітьми, які не мають необхідних умов для виховання та навчання в сім'ї, для створення та покращення умов у родинях і зменшення тривалості перебування дитини в інтернатному закладі, при цьому звернути увагу на самотніх матерів (батьків).

2.4. Проводити навчання щодо впровадження гендерного підходу в процесі надання загальної середньої освіти.

2.5. Проводити гендерночутливі інформаційні кампанії з метою подолання гендерних стереотипів, пов'язаних із фемінізацією сфери освіти.

2.6. Сприяти залученню молоді (жінок і чоловіків) до роботи в закладах загальної освіти.

2.7. Започаткувати проведення моніторингу якості освіти, для визначення рівня знань учнів та відповідно до фінансового стимулювання педагогічних працівників за кращі знання надані дітям (атестація вчителя повинна бути пов'язана із рівнем знань учнів).

2.8. Вживати заходів щодо усунення в навчальних планах, посібниках та підручниках гендерних стереотипів.

2.9. Посилити роботу соціальних служб, її контролюючої функції щодо виконання батьками їх обов'язків з виховання дітей.

2.10. На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 №526-р «Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017 – 2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу», відповідно розпорядження голови облдержадміністрації від 27.11.2017 №461 «Про впровадження Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки в Житомирській області» створено міжвідомчу робочу групу з реформування системи інституційного догляду та виховання дітей. Необхідно результати гендерного бюджетного аналізу програми у галузі надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами у Житомирській області використовувати в спільній діяльності для подальшого розроблення плану заходів.

3. Рекомендувати Центру підвищення кваліфікації, Житомирському обласному інституту післядипломної педагогічної освіти, вищим навчальним закладам освіти:

3.1. Проводити навчання для керівних працівників закладів освіти та педагогічних працівників з питань інтеграції гендерного підходу у навчально-виховний процес.

3.2. Включити гендерну тематику до державних програм освіти закладів вищої педагогічної освіти та післядипломної освіти.

РОЗДІЛ 5

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕРЖАВНОЇ СТАТИСТИЧНОЇ, АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ДОКУМЕНТІВ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ У БЮДЖЕТНОМУ ПРОЦЕСІ

1) Пропозиції робочої групи щодо внесення змін до статистичної звітності.

Звіти денного загальноосвітнього навчального закладу на початок навчального року (Форма ЗНЗ-1), які подаються до органів управління освіти за місцезнаходженням та організації, до сфери управління якої належить заклад (управління, департаменти освіти) та Зведений звіт денних загальноосвітніх навчальних закладів на початок навчального року який подається до Міністерства освіти і науки України та до органу державної статистики за місцезнаходженням за формою №76-РВК, затверджені наказом МОНмолодьспорту України 08.07.2016 №813 (за погодженням з Держстатом України) містять розподіл за статтю лише у розділах контингенту учнів за класами та віковий склад учнів, однак навіть такий розподіл не відображає кількісний склад дівчат і хлопців окремо у сільській та міській місцевості.

Пропонуємо внести наступні зміни до звітної форми №76-РВК «Зведений звіт денних загальноосвітніх навчальних закладів», який подається до органу державної статистики за місцезнаходженням та до Міністерства освіти і науки України:

1.1. При заповненні розділу I «Кількість закладів, у них учнів та вчителів» пропонуємо в колонках «Міська місцевість» та Сільська місцевість» доповнити контингенти з розподіленими за статтю даними, а саме кількість учителів, в тому числі «жінки».

1.2. При формуванні розділу IV «Відомості про учнів, які закінчили клас і переведені до наступного класу або закінчили навчальний заклад» внести контингенти з розподіленими за статтю даними «в тому числі дівчат» з розподілом за наступними показниками «закінчили навчальний заклад»,

«одержали свідоцтво про базову загальну середню освіту», «одержали атестат про повну загальну середню освіту», «з них нагороджені : золотою медаллю, срібною медаллю», «кількість випускників, які пройшли тестування».

1.3. При заповненні розділу VI «Відомості про вихователів» внести контингенти з розподіленими за статтю даними («жінки» та «чоловіки»).

1.4. Здійснити зміни у розділі VII «Відомості про гуртки, секції, організовані загальноосвітніми навчальними закладами», ввівши контингенти осіб у гуртках і секціях з розподіленими за статтю даними , а саме « в тому числі дівчат».

2) Пропозиції робочої групи щодо внесення змін до документів, що застосовуються у бюджетному процесі.

2.1. Враховуючи набрання чинності нового Закону України «Про освіту» необхідно в Бюджетний кодекс України та інші законодавчі акти замінити термін «навчальний заклад» на «заклад освіти».

2.2 Враховуючи, що рівність доступу до надання освітньої послуги в інтернатних закладах загальної освіти є не однаковий для всіх мешканців області доцільно внести зміни в Бюджетний кодекс України, а саме виключити із ст.90 здійснення видатків з обласного бюджету загальноосвітніх шкіл-інтернатів, залишивши видатки згідно ст.89. За необхідності направлення дітей до таких типів закладів органами місцевого самоврядування необхідно передбачити і відповідні трансферти.

2.3. Враховуючи численні зміни в законодавстві необхідно **осучаснити:**

Положення про загальноосвітню школу-інтернат та загальноосвітню санаторну школу-інтернат, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.06.2003 N 363 у відповідності до Бюджетного кодексу України та законодавства у сфері освіти;

Наказ Міністерства освіти Української РСР від 29.08.1979 № 245 «Про типові штати загальноосвітніх шкіл-інтернатів.

2.4. Внести зміни до результативних показників виконання бюджетної програми (наказ МОН від 10.07.2017 № 992).

Показники продукту, ефективності, якості по всіх програмах, які стосуються надання загальної середньої освіти повинні бути ідентичні для можливості їх аналізу. Тому показники продукту необхідно викласти наступним чином: кожен наявну позицію паспорту бюджетної програми про надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами інтернатами, загальноосвітніми санаторними школами-інтернатами подати із розподілом за статтю.

Рекомендувати наступні показники до бюджетної програми на основі наявних показників аналізованої програми:

Оскільки до бюджетної програми відносять два типи закладів, доцільно ці програми розділити на дві, бо мета бюджетної програми відрізняється з головними завданнями даних типів закладів. Так, Метою бюджетної програми «Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами, загальноосвітніми санаторними школами-інтернатами» є забезпечення надання освіти в загальноосвітніх, санаторних школах-інтернатах. Відповідно до Положення про загальноосвітню школу-інтернат та загальноосвітню санаторну школу-інтернат головним завданням школи-інтернату є утримання, виховання та навчання дітей, які потребують соціальної допомоги (не мають необхідних умов для виховання та навчання в сім'ї), розвиток їх природних здібностей, формування соціально зрілої особистості.

Головним завданням санаторної школи-інтернату є відновлення і зміцнення здоров'я дітей у поєднанні із загальноосвітньою підготовкою, надання їм кваліфікованої медико-психолого-педагогічної допомоги, їх самовизначення.

Показники продукту, ефективності, якості по всіх бюджетних програмах, які стосуються надання загальної середньої освіти повинні бути однакові для можливості їх аналізу. Тому показники продукту необхідно викласти наступним чином: кожен наявну позицію паспорту бюджетної

програми про надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами інтернатами, загальноосвітніми санаторними школами-інтернатами подати із розподілом за статтю:

- середньорічна чисельність учнів (вихованців), **всього, в тому числі: (хлопців/ дівчат);**
- середньорічна кількість дітей пільгових категорій **(хлопців/дівчат), осіб;**
- кількість випускників **(хлопців/дівчат) всього,**
- з них: випускники 9-11 класів **(дівчат/хлопців), осіб;**
- кількість осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування **(дівчат/хлопців),** яким буде виплачуватися одноразова грошова допомога при працевлаштуванні після закінчення навчального закладу, осіб.

Джерелом інформації стануть дані первинної облікової документації (особові картки).

Показники ефективності: викласти в наступній редакції:

- середні витрати на 1-го вихованця (дівчину /хлопця), грн.;
- середні витрати на одяг, взуття, засоби гігієни, канцелярські товари і шкільне приладдя на 1-го вихованця (дівчину/хлопця), грн.;
- середні витрати на харчування 1 вихованця, грн., навантаження на 1 вчителя (штатних .одиниць вчителів / 1 учня(цю);
- середній бал успішності (дівчат/хлопців).

Джерело інформації – розрахунок витрат відповідно до фінансової звітності та журнали успішності учнів.

Показники якості доповнити наступними позиціями із розподілом за статтю:

- відсоток дітей-випускників, які продовжать навчання **всього (хлопців/дівчат), в тому числі:**
- у закладах для отримання повної загальної середньої освіти **всього (хлопців/дівчат);**

- у професійно-технічних навчальних закладах всього (хлопців/дівчат);
- у вищих навчальних закладах всього (хлопців/дівчат).

ВИСНОВКИ

Гендерний бюджетний аналіз програми надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами у Житомирській області свідчить, що вона є гендерно-нейтральною, оскільки її мета, завдання та результативні показники однаковою мірою спрямовані на надання освітніх послуг для всіх соціально-демографічних категорій осіб (хлопців і дівчат), тобто програма не містить гендерних складових. Однак, аналіз програми довів необхідність урахування гендерної складової під час означеної діяльності, адже включення гендерних аспектів (врахування потреб, інтересів, потенціалу і можливостей різних груп дівчат і хлопців, з різних населених пунктів) дає можливість не лише зафіксувати існуючі гендерні проблеми для подальшого їх обліку та розв'язання.

У результаті аналізу виокремлено наступні гендерні проблеми, які стосуються діяльності в означеній сфері: співвідношення дівчат та хлопців, які навчаються в закладах, становлять хлопці 54,3 %, частка дівчат – 45,7 %; наявні дисбаланси у представництві серед учнів аналізованих закладів переважають особи з сільської місцевості 62,2 %, переважна частина учнів є мешканцями території, де розташовано школу-інтернат (від 49% до 86%), дівчата мають вищі показники якості навчання порівняно із хлопцями (достатній і високий рівень мають 37% дівчат і 20% хлопців), однак результати досягнень учнів шкіл-інтернатів нижчі, ніж середньообласні результати; більш активну участь у гуртковій роботі беруть дівчата, в той час, коли до гурткової роботи залучені лише 60% хлопців; мають місце фемінізація освіти, серед педагогічного складу 92,0 % жінок та 8,0 % чоловіків. Вартість навчання в школах-інтернатах майже в 4 рази вища, ніж у звичайних школах, при цьому навантаження на 1 особу-педпрацівника набагато менше. Відсутні єдині стандарти фінансування для забезпечення дітей-сиріт.

Розроблено рекомендації із дотримання гендерної рівності, які стосуються: змін у нормативно-розпорядчій сфері, звітності, організації

управлінської діяльності; роботи зі учнями, потенційними (абітурієнтами) та громадянським суспільством щодо подолання гендерних стереотипів; роботи з педагогічним складом закладів освіти.

Розроблено рекомендації з метою покращення бюджетної програми та її чутливості до потреб хлопців та дівчат, а також задля поліпшення статистичної звітності, щоб забезпечити кращий моніторинг програми та ситуації в цілому. Загальні рекомендації стосуються доцільності врахування гендерних проблем функціонування та фінансування системи надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами при розробці програм на наступні періоди; включення розподілених за статтю статистичних даних в галузі у систему звітності та планування; посилення інформаційної роботи серед населення щодо подолання гендерних стереотипів. Вироблено рекомендації щодо внесення змін статистичної звітності та документів, що використовуються у бюджетному процесі.

Рекомендації щодо запропонованих змін у бюджетних документах стосуються включення гендерного компоненту до результативних показників виконання бюджетних програм: показників затрат, продукту, ефективності, якості. Рекомендації щодо внесення змін до статистичної звітності стосуються наступного документу: Зведений звіт денних загальноосвітніх навчальних закладів на початок навчального за формою №76-РВК, затверджений наказом МОНмолодьспорту України 08.07.2016 №813 (за погодженням з Держстатом України).

Також потребує опрацювання питання надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами лише з бюджетів міст обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад та розширення видів соціальних послуг для сімей з дітьми, які потребують соціальної допомоги.

Враховуючи численні зміни в законодавстві необхідно внести зміни до нормативних документів, які застосовуються в роботі школами-інтернатами.

Забезпечити виконання плану заходів робочої групи щодо впровадження гендерно-орієнтованого бюджетування в Житомирській області у 2017-2018 рр.

Проведений гендерний бюджетний аналіз не вичерпує всіх аспектів зазначеної проблеми. Для подальшого вивчення та дослідження перспективними є питання детального гендерного аналізу кадрового складу закладів, необхідності мотивації вчителів за високі результативні показники досягнень учнів, мотивування учнів до кращих результатів у навчанні та наступного вступу у заклади вищої освіти, розширення видів гурткової роботи для задоволення потреб і хлопців і дівчат, інтеграції гендерного підходу у навчально-виховний процес тощо.

На ринку праці є потреба в різному освітньому рівні чоловіків та жінок. У чоловіків менша мотивація до здобуття вищої освіти, тому вони частіше обмежуються середньою професійною освітою. У результаті знижується рівень культури чоловіків. Закріплення за чоловіками робочих місць з більш важкими та напруженими умовами праці веде до більш високої смертності чоловічого населення. Підсумовуючи, можна зробити висновок, що за свою перевагу в оплаті праці, в економічних показниках чоловіки “програють” в показниках соціальних та демографічних.

Важливо забезпечити сталий розвиток, тому доцільно продовжити діяльність робочої групи з метою реалізації напрацьованих рекомендацій і дослідити інші програми та сфери.

Запорукою успішної роботи з гендерно-орієнтованого бюджетування є системний підхід, тому доцільно провести аналіз надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами в інших областях України і порівняти отримані дані. Також, необхідно порівняти окремі показники якості та ефективності програми з іншими аналогічними програмами де є аналогічна послуга надання загальної середньої освіти, щоб зменшити гендерну нерівність при розподілі фінансового ресурсу.

Запровадження гендерного підходу у бюджетне планування є складним процесом, що вимагає спеціальних знань та ретельної підготовки кожного етапу

впровадження, враховуючи політичні та соціокультурні особливості країни, а також окремої громади. Однак, в умовах дефіциту бюджетних коштів врахування гендерного аспекту при плануванні бюджетної політики сприяє оптимальному та якісному рівню розподілу бюджетних видатків на соціальні потреби, відповідає цілям забезпечення рівності у соціальному середовищі, враховуючи при цьому потреби різних верств населення. Дані складові також важливі для здійснення оцінювання соціально-економічного регіонального розвитку.

Важливою є гендерна освіта кадрів. Основним напрямком роботи в галузі гендерної освіти в Україні є підготовка вчителів, викладачів, батьків, щоб вони, використовуючи набуті знання, могли кваліфіковано обговорювати з молоддю проблеми гендерних стереотипів, ролі і місця статей в суспільстві, а також, проблеми статевого виховання. Звичайно, певні досягнення в цьому плані є: відкриваються центри гендерних досліджень, вводяться в сферу освіти гендерні курси, проводяться гендерні конференції як засоби професійного взаємообміну в академічному товаристві, збільшується кількість студентів, які працюють над гендерною проблематикою, проявляють інтерес до проблем гендеру, але просвітньої діяльності проводиться ще недостатньо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вихор С. Т. Гендерне виховання учнів старшого підліткового та раннього юнацького віку: дис. канд. пед. наук: 13.00.07 / С. Т. Вихор. – Тернопіль, 2005. – 268 с.
2. Головащенко І. О. Гендерний підхід в системі освіти: узгодження досвіду з міжнародними стандартами. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2006/txt/06giozms.pdf>
3. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01.- [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MOZ2534.html
5. Закон України “Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>
6. Закон України “Про загальну середню освіту”. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
7. Закон України “Про освіту”. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
8. Навчальна програма «ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ» ДЛЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СИСТЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (РІВЕНЬ СТАНДАРТУ). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
9. Іванова І. В. Підготовка майбутніх вчителів до основ гендерної освіти старшокласників у процесі навчально-професійної діяльності: дис. канд. пед. наук: 13.00.04. / І. В. Іванова. – Одеса, 2007. – 254 с.

10. Кікінежді О. Соціально-психологічні чинники диференціації гендеру в українському соціумі (гендерна дискримінація в освіті) // Освітянин. – 2008. – № 4. – С. 22–28.
11. «Гендерний вимір освіти» / Т.О. Дороніна // Енциклопедія прав людини: соціально-педагогічний аспект: [колективна монографія] / кол.авт., за заг ред. проф. Н.А. Сейко ; відп. ред. Н.П. Павлик. Житомир : Видавництво «Волинь», 2014. – С. 93-99.
12. Кравець В. П. Історія гендерної педагогіки: навч. посібник / В. П. Кравець. – Тернопіль: Джура, 2005. – 440 с.
13. Кравець В. П. Статева соціалізація дітей і підлітків: закономірності та гендерні особливості: монографія / В. П. Кравець. – Тернопіль: ТНПУ, 2008. – 476 с.
14. Луценко О. А. Гендерна освіта та педагогіка / О. А. Луценко // Основи теорії гендеру: навч. посібник. – К.: К.І.С., 2004. – С. 476–503.
15. «Прихований навчальний план» / О.Л. Остапчук // Енциклопедія прав людини: соціально-педагогічний аспект: [колективна монографія] / кол.авт., за заг ред. проф. Н.А. Сейко ; відп. ред. Н.П. Павлик. Житомир : Видавництво «Волинь», 2014. – С. 187-191.
16. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.06.2003 N 363 «Про затвердження Положення про загальноосвітню школу-інтернат та загальноосвітню санаторну школу-інтернат. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0525-03>
17. Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.11.2003 N 763 «Про затвердження норм матеріального та нормативів фінансового забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також вихованців шкіл-інтернатів». [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-04>
18. Неприцький О. А. Формування гендерного паритету та сучасна українська школа // Формування гендерного паритету в контексті сучасних

соціально-економічних перетворень: матеріали міжнар. наук.-практ. конференції, м. Київ, 5–7 грудня 2002 р. / упор. А. Толсторова. – К., 2002. – С. 139–140.

19. Остапчук Л. Педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до гендерного виховання підлітків. [Електронний ресурс], – Режим доступу: [http:// conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Ostapchuk.php](http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Ostapchuk.php)

20. Звіт «Вплив соціально-економічного середовища на результати навчання учнів (вихованців) загальноосвітніх навчальних закладів» [Електронний ресурс], – Режим доступу: http://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2017/01/zvit_oputyv_2016.pdf

21. Офіційний звіт ЗНО в 2017 році. [Електронний ресурс], – Режим доступу:http://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2017/08/ZVIT_ZNO_2017_Tom_1.pdf

22. Постанова КМУ від 27 серпня 2010 р. N 778 «Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад». [Електронний ресурс], – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/778-2010-%D0%BF>

23. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 р. № 576 "Про внесення змін до Типового положення про комісію з питань захисту прав дитини і Положення про загальноосвітній навчальний заклад".[Електронний ресурс] – Режим доступу:<https://xn--80aagahqwyibe8an.com/kabineta-ministriv-postanovi/postanova-vid-serpnya-2017-576-pro-vnesennya321160.htm>

24. Смоляр Л. О. Становлення гендерної освіти в Україні / Л. О. Смоляр // Основи теорії гендеру: навч. посібник. – К.: К.І.С., 2004. – С. 504–519.

25. ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>

26. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА. Навчальна програма для 5-9-х класів ЗНЗ.
[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://osvita.ua/school/program/program-5-9/56135/>

ДОДАТКИ

Додаток А

УКРАЇНА
ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ
голови обласної державної адміністрації

30.01.2018

№ 40

Про внесення змін до складу
 робочої групи для впровадження
 в області проекту «Гендерне
 бюджетування в Україні»

Відповідно до статей 6, 39, 41 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», з метою виконання заходів із впровадження в області проекту «Гендерне бюджетування в Україні», що реалізується в рамках угоди, укладеної між Міністерством фінансів України та Шведським агентством міжнародного розвитку (SIDA) та у зв'язку з кадровими змінами:

Внести такі зміни до складу робочої групи для впровадження в області проекту «Гендерне бюджетування в Україні», утвореної розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 09.02.2015 № 34 (зі змінами):

1. Увести до складу робочої групи:

Ковальчук Антоніну Володимирівну	– начальника фінансово-економічного відділу – головного бухгалтера управління освіти і науки облдержадміністрації
Коврігіну Лілію Михайлівну	– завідувача кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін "Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти" Житомирської обласної ради (за згодою)
Тарнопольську Ларису Леонідівну	– директора КНЗ "Бердичівська загальноосвітня школа-інтернат І-ІІІ ступенів" Житомирської обласної ради (за згодою)

2. Вивести зі складу робочої групи: Ємченко Г.Г., Ємець К.Г., Кошман В.П., Матвійчук А.І.

Голова адміністрації

І.П. Гундич

Додаток Б
Середньооблікова кількість працівників загальноосвітніх навчальних закладів та управління освіти і науки облдержадміністрації по Житомирській області*

Найменування закладів та установ	Середньооблікова кількість працівників (осіб)			
	2016 рік		2017 рік	
	жінки	чоловіки	жінки	чоловіки
Управління освіти і науки Житомирської облдержадміністрації	21	2	21	2
Загальноосвітні навчальні заклади області (всього педагогічних працівників)	13 858	2 744	13 078	2 604
КНЗ "Новоград-Волинська загальноосвітня школа-інтернат I-II ступенів"	64	5	66	6
КНЗ "Ушомирська загальноосвітня школа-інтернат I-II ступенів"	60	20	55	16
КНЗ "Бердичівська загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів"	86	24	76	25

*Джерело: Дані адміністративної звітності та установ Житомирської області

Додаток В
Інформація про результати ЗНО учнів загальноосвітніх навчальних
закладів у 2015/2016 навчальному році*

Найменування показників	Розподіл учнів	
	село	місто
Середній бал ЗНО (усі предмети)	140,4	151,9
Середній бал ЗНО з української мови	149,1	161,5
Середній бал ЗНО з математики	137,5	151,3
Розподіл учнів за результатами набраних балів по ЗНО (середній бал по всіх предметах), %		
100-119 балів	18,3	9,2
120-139 балів	32,7	22,2
140-159 балів	28,8	28,2
160-179 балів	16,7	27,8
180-200 балів	3,5	12,6

*Джерело: Дані звіту «Вплив соціально-економічного середовища на результати навчання учнів (вихованців) загальноосвітніх навчальних закладів», підготовленого Інститутом освітньої аналітики.

Додаток Г
Карта-інформація про територіальне походження учнів шкіл-інтернатів
Житомирської області станом на 05.09.2017 року, осіб*

*Джерело: дані шкіл-інтернатів та управління освіти і науки Житомирської облдержадміністрації

Додаток Д
Інформація про рівень навчальних досягнень учнів шкіл-інтернатів
Житомирської області за 2015/2016 та 2016/2017 навчальні роки*

Рік оцінювання / рівень знань		Рівень навчальних досягнень учнів за результатами								
		річного оцінювання (всього кількість учнів)			ДПА (всього кількість учнів в середньому за предметами)					
					4 клас			9 клас		
		дівчата	хлопці	всього	дівчата	хлопці	всього	дівчата	хлопці	всього
Загальноосвітні школи-інтернати, всього										
2016	початковий рівень	8	35	43	3	1	4	1	7	8
	середній рівень	104	131	235	5	7	12	7	29	36
	достатній рівень	56	19	75	12	6	18	10	11	21
	високий рівень	2	2	4	3	1	4	0	2	2
2017	початковий рівень	11	34	45	2	2	4	0	7	7
	середній рівень	130	158	288	6	11	17	9	19	28
	достатній рівень	72	44	116	14	14	28	12	5	17
	високий рівень	11	1	12	3	3	6	3	0	3
КНЗ «Новоград-Волинська загальноосвітня школа-інтернат І-ІІ ступенів»										
2016	початковий рівень	3	12	15	0	0	0	1	1	2
	середній рівень	62	59	121	5	4	9	3	7	10
	достатній рівень	8	4	12	6	4	10	3	9	12
	високий рівень	0	0	0	1	0	1	0	0	0
2017	початковий рівень	1	5	6	0	0	0	0	0	0
	середній рівень	58	66	124	2	7	9	4	7	11
	достатній рівень	14	11	25	5	8	13	6	1	7
	високий рівень	1	1	2	1	1	2	1	0	1
КНЗ «Ушомирська загальноосвітня школа-інтернат І-ІІ ступенів»										
2016	початковий рівень	5	19	24	3	1	4		5	5
	середній рівень	24	33	57		3	3	2	5	7
	достатній рівень	27	6	33	6	2	8	3	1	4
	високий рівень	1		1	2	1	3		1	1
2017	початковий рівень	4	19	23	2	1	3		5	5
	середній рівень	22	37	59	1		1	1	2	3
	достатній рівень	27	5	32	6	4	10	2	2	4
	високий рівень	2		2		2	2	1		1
КНЗ «Бердичівська загальноосвітня школа-інтернат І-ІІІ ступенів»										
2016	початковий рівень	0	4	4					1	1
	середній рівень	18	39	57				2	17	19
	достатній рівень	21	9	30				4	1	5
	високий рівень	1	2	3					1	1
2017	початковий рівень	6	10	16		1	1		2	2
	середній рівень	50	55	105	3	4	7	4	10	14
	достатній рівень	31	28	59	3	2	5	4	2	6
	високий рівень	8		8	2		2	1		1

*Джерело: дані шкіл-інтернатів Житомирської області

Додаток Е
Інформація про видатки загального фонду бюджету на утримання закладів освіти по Житомирській області за 2017 рік*

Назва показника	Всього видатки за рік	Розшифровка видатків				
		зарплата з нарахування ми	предмети, матеріали, інвентар	продукти харчування	оплата енергоносіїв	інші поточні видатки
Загальноосвітні школи області, разом						
Всього, тис грн	2500502,1	2152679,1	54682,8	69143,8	180197,5	43798,9
На 1 учня, грн	19665	16930	430	544	1417	344
Загальноосвітні школи-інтернати, разом						
Всього, тис грн	31917,2	20553,0	342,8	5016,4	4238,3	1766,7
На 1 учня, грн	74399	47909	799	11693	9879	4119
Новоград-Волинська ЗШІ						
Всього, тис грн	9397,7	6265,5	53,0	1647,4	1180,7	251,1
На 1 учня, грн	59858	39908	338	10493	7520	1599
Ушомирська ЗШІ						
Всього, тис грн	8002,9	5810,8	72,6	1146,1	769,1	204,3
На 1 учня, грн	68991	50093	626	9880	6330	1762
Бердичівська ЗШІ						
Всього, тис грн	14516,6	8476,7	217,2	2222,9	2288,5	1311,3
На 1 учня, грн	93055	54338	1392	14249	14670	8406

*Джерело: дані департаменту фінансів Житомирської облдержадміністрації та шкіл-інтернатів Житомирської області

Додаток Ж
Інформація про середні видатки на дітей-сиріт та дітей, позбавлених
батьківського піклування в різних формах виховання по Житомирській
області за 2016-2017 роки, тис грн.*

Назва форм виховання	Назва джерела видатків	Середні видатки на 1 дитину	
		2016 рік	2017 рік
Усиновлення	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, особам, які не мають права на пенсію, особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, тимчасової державної допомоги дітям, тимчасової державної соціальної допомоги непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату, допомоги по догляду за особами з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, компенсаційної виплати непрацюючій працездатній особі, яка доглядає за особою з інвалідністю I групи, а також за особою, яка досягла 80-річного віку	20,6**	20,6**
Під опікою та піклуванням	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом "гроші ходять за дитиною", оплату послуг із здійснення патронату над дитиною та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя	30,7	35,8
Дитячий будинок сімейного типу	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом "гроші ходять за дитиною", оплату послуг із здійснення патронату над дитиною та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя	43,3	46,6
Прийомна сім'я	Кошти обласного бюджету – близько 65 %, кошти освітньої субвенції (на зарплату педперсоналу) – 35 %	41,6	50,1
Бердичівська загальноосвітня школа-інтернат	Кошти обласного бюджету – близько 65 %, кошти освітньої субвенції (на зарплату педперсоналу) – 35 %	61,6***	93,1***

*Джерело: дані департаменту фінансів Житомирської облдержадміністрації

** Враховано тах розмір: одноразову виплату 10,3 тис грн та щомісячну виплату 860 грн*12 міс

*** Вказано загальні витрати на 1 дитину в закладі, тобто міні розмір без корегування на окремі додаткові витрати виключно на дітей сиріт

Додаток 3
ПЛАН ЗАХОДІВ
робочої групи щодо впровадження гендерно-орієнтованого
бюджетування в Житомирській області у 2018-2019 рр.

Зміст заходу	Термін виконання	Виконавець
I. Заходи щодо реалізації рекомендацій робочої групи за результатами гендерного аналізу програми у 2018 році		
1.1. Надіслати пропозиції робочої групи стосовно вдосконалення окремих аспектів діяльності загальноосвітніх шкіл-інтернатів, до центральних органів влади, відповідно до компетенції (Міністерства фінансів України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства соціальної політики України, Держкомстату України)	Серпень-вересень 2018 р.	Керівник робочої групи, члени робочої групи
1.2. При підготовці бюджетного запиту та паспорту бюджетної програми «Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми школами-інтернатами, загальноосвітніми санаторними школами-інтернатами» обласного бюджету включити розподілені за статтю результативні показники.	Жовтень 2018 – січень 2019 р.	Управління освіти і науки та департамент фінансів облдержадміністрації
1.3. Провести семінар з презентацією результатів гендерного бюджетного аналізу для зацікавлених працівників, які відповідають за питання направлення та перебування дітей в школах-інтернатах у Житомирській області	Вересень-грудень 2018 р.	Керівник робочої групи, члени робочої групи
1.5. Провести нараду за участі представників Департаменту фінансів, служби у справах дітей, управління освіти і науки щодо використання результатів гендерного бюджетного аналізу програми у професійній діяльності.	Серпень-грудень 2018 р.	Керівник робочої групи, члени робочої групи

II. Заходи щодо гендерного аналізу обласної програми		
2.1. Внесення змін до розпорядження щодо складу робочої групи для впровадження в області проекту в аспекті включення фахівців обраної для аналізу сфери. 2.2. Проведення гендерного бюджетного аналізу програми. 2.3. Розробка пропозицій та рекомендацій щодо внесення змін до програми (мети, завдань, заходів), результативних показників їх виконання, до державної статистичної, адміністративної звітності та документів, що застосовуються в бюджетному процесі для врахування гендерного аспекту. 2.4. Підготовка звіту щодо результатів роботи робочої групи у 2019 році.	Січень-лютий 2019 року	Керівник робочої групи, члени робочої групи
III. Заходи щодо поширення знань про гендерно-орієнтоване бюджетування серед державних службовців різних рівнів органів місцевої влади у 2017-2018 рр.		
3.1. Семінари з питань гендерно-орієнтованого бюджетування у рамках проведення навчання у Центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій та в КЗ "Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти" Житомирської обласної ради.	Протягом 2018-2019 рр.	Члени робочої групи – експерти з гендерно-орієнтованого бюджетування у Житомирській області
3.2. Оприлюднення інформації на сайтах департаменту фінансів та інших структурних підрозділів Житомирської облдержадміністрації.	Протягом 2018-2019 рр.	Члени робочої групи – експерти з гендерно-орієнтованого

		бюджетування у Житомирській області
3.3. Презентація результатів роботи з питань ГОБ перед керівниками департаментів обласної державної адміністрації з метою поширення знань про роботу з питань ГОБ і підготовки їх до майбутнього повного впровадження ГОБ на рівні ОДА.	Протягом 2018-2019 рр.	Члени робочої групи – експерти з гендерно-орієнтованого бюджетування у Житомирській області
3.4. Зустріч з депутатами та представниками апарату обласної ради з метою ознайомлення їх з результатами роботи робочої групи та інформування їх про важливість ГОБ, та їх потенційну роль у впровадженні ГОБ.	Протягом 2018 р.	Члени робочої групи – експерти з гендерно-орієнтованого бюджетування у Житомирській області